Влада - Радам!

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 209 (1459) ♦ Вівторок, 5 листопада 1996 року ♦ Ціна договірна

Є такі партії. Вони хочуть бути в законі

Голова Верховної Ради Олександр Мороз підтримав пропозицію учасників консультативної наради політичних партій при Верховній Раді України, яка відбулася в суботу, щодо створення робочої групи для підготовки законів про політичні партії, об'єднання громадян, а також про вибори.

У роботі консультативної наради взяли участь представники 19 найбільших партій України — Комуністичної, Республіканської, Соціалістичної, Соціал-демократичної, Християнсько-демократичної та інших. Було обговорено основні механізми діяльності партій в Україні — особливості їх реєстрації, фінансування, мінімальної чисельності, державної підтримки, заборони чи обмеження діяльності.

(Закінчення на 2-й стор.).

Не по руно, а по договори

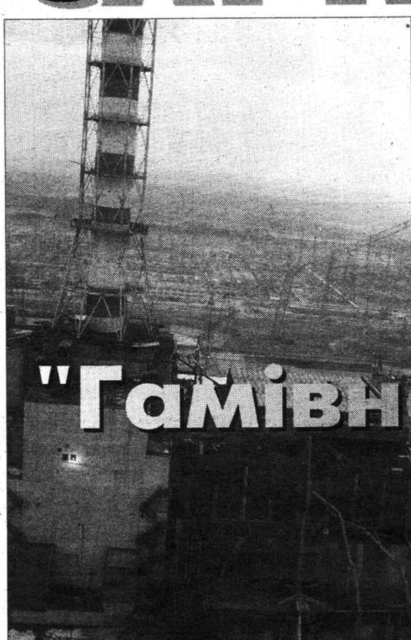
Учора Прем'єр-міністр України Павло Лазаренко вирушив з офіційним візитом до Грузії. Під час його поїздки заплановано, зокрема, підписати Конвенцію про уникнення подвійного оподаткування, договори про співробітництво у сфері міжнародної політики, про умови й порядок обміну житлових приміщень та обміну грошовими переказами.

Хоч «оксамитовий сезон» минув, принц відвідає Крим

Принц Уельський Чарльз на запрошення Президента України прибув учора до Києва. Хоча цей візит і не офіційний, заплановано зустріч Його Королівської Високості з Леонідом Кучмою.

Також принц відвідає Крим, де відбудеться відкриття меморіалу англійським солдатам, загиблим у кримських війнах. Принц Уельський Чарльз перебуватиме в Україні два дні.

САРКОФАГ, або "Гамівна сорочка" для четвертого реактора

Слово «саркофаг» (походить із грецької і означає «труна», «невелика гробниця») назавжди увійшло в наше життя. І хоча до 1986-го воно асоціювалося в нас не більше, як із загадковими гробницями фараонів, та з тієї чорнобильської осені, а саме з 30 листопада 1986 року, коли було прийнято об'єкт «Укриття», пішов інший відлік часу. Саме тоді на четвертий реактор було одягнено «гамівну сорочку», зіткану з піску, бетону, доломіту, свинцю, глини, металоконструкцій тощо. За умовами зведення, темпами виконання робіт та за складністю цей об'єкт не має аналогів у світі. Але нам, на жаль, від того не легше.

(Закінчення на 10-й стор.).

Убивство на злітній смузі

У неділю в Донецькому аеропорту вбито народного депутата, президента корпорації «Атон» Євгена Щербаня.

Як стало відомо агентству «Інтерфакс-Україна», у неділю о 12.15 тієї миті, як депутат спускався трапом літака у супроводі дружини, сина, а також групи охоронців, до трапу під'їхав автомобіль марки «Жигулі», з якого троє невідомих відкрили по них вогонь з автоматів.

Відразу отримали поранення кілька охоронців і сам Є. Щербань. Проте він зміг втриматися на ногах і кинувся до автомобіля, що чекав на нього. Тоді нападники вискочили з машини і впритул розстріляли депутата з автоматів. Від отриманих поранень Є. Щербань помер на місці. Пізніше дорогою до лікарні померла його дружина.

(Закінчення на 2-й стор.).

Йдеться про спеціальні відносини

Делегація НАТО на чолі з головою Військового комітету генералом Клаусом Науманом прибула з триденним візитом до України.

Вчора у Міноборони України пройшла офіційна церемонія зустрічі делегації. Під час її перебування у Києві відбудуться переговори з міністром оборони Олександром Кузьмуком, міністром закордонних справ Геннадієм Удовенком, секретарем Ради національної безпеки і оборони Володимиром Горбуліним. Передбачено, що сторони обговорюватимуть перспективи підписання в наступному році угоди про спеціальні відносини НАТО з Україною.

ВІТАЄМО!

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про присвоєння почесного звання «Заслужений юрист України»

За значний особистий внесок у розробку і прийняття Конституції України, активну законотворчу роботу присвоїти почесне звання

«ЗАСЛУЖЕНИЙ ЮРИСТ УКРАЇНИ»

БУТКЕВИЧУ Володимиру Григоровичу — народному депутатові України, Голові Комісії Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин, докторові юридичних наук, професорові. КИРИЧЕНКУ Сергію Олександровичу — народному депутатові України. КОСТИЦЬКОМУ Михайлу Васильовичу — народному депутатові України, докторові юридичних наук, академікові Академії правових наук України. МУСІЯЦІ Віктору Лаврентійовичу — народному депутатові України, заступникові Голови Верховної Ради України. ОЛЬХОВСЬКОМУ Борису Івановичу — народному депутатові України, заступникові Голови Комісії Верховної Ради України з питань державного будівництва, діяльності рад і самоврядування. СТАРОВОЙТОВІЙ Галині Максимівні — народному депутатові України, секретареві Комісії Верховної Ради України з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією. СТРЕТОВИЧУ Володимиру Миколайовичу — народному депутатові України, Голові Комісії Верховної Ради України з питань правової політики і судово-правової реформи. ШИШКІНУ Віктору Івановичу — народному депутатові України.

Президент України Л. КУЧМА.

м. Київ,
1 листопада 1996 року.

У номер

● *Київ*

Обговорили проблеми

Президент України Леонід Кучма провів нараду з питань податкової та бюджетної політики.

У її роботі взяв участь Прем'єр-міністр Павло Лазаренко. Обговорено актуальні економічні проблеми, принципи формування Державного бюджету на 1997 рік. Детально аналізувалися пропозиції щодо змін у запровадженні податків.

Прес-служба Президента України повідомляє

У зв'язку з тим, що кримінальна справа, яка порушена за фактом вивезення дітей з Львівської області за межі країни, набула значного резонансу і політичного звучання Президент України Леонід Кучма попросив Генерального прокурора Григорія Ворсинова взяти її у провадження Генеральною прокуратурою.

Також має бути здійснена оперативна прокурорська перевірка дотримання чинного законодавства щодо усиновлення дітей іноземними громадянами у всіх областях України.

Глава держави попрохав Генерального прокурора про хід розслідування інформувати його щотижня.

● *Донецьк*

Убивство на злітній смузі

(Початок на 1-й стор.).

За попередніми даними, також поранено сина Є. Щербаня й одного із співробітників митниці аеропорту, котрий знаходився на льотному полі.

Автомобіль, на якому приїхали нападники, знайшли пізніше спаленим.

Є. Щербань, 1946 р. народження, член виконкому Ліберальної партії України, член Комісії з питань молоді, спорту і туризму українського парламенту і фракції «Соціально-ринковий вибір». З 1967 по 1988 рр. працював на шахтах Донбасу. Президент корпорації «Атон». Із серпня 1994 р. по квітень 1995 р. працював позаштатним радником Прем'єр-міністра України.

Раніше низка українських газет непрямо звинуватила Є. Щербаня в причетності до замаху на Прем'єр-міністра Павла Лазаренка. Парламентська фракція «Соціально-ринковий вибір» тоді само оголосила про свій намір «у судовому порядку відстоювати честь і гідність Євгена Щербаня».

Слово про товариша

Пішов із життя політик, депутат Верховної Ради України, президент транснаціональної корпорації **Щербань Євген Олександрович.**

А просто, не стало людини, громадянина, батька трьох синів.

Хто не був поряд із ним, знає його як невисоку худорляву, на перший погляд несильну людину, а ми знаємо його, як людину-пружину, сталеву, міцну. Людину пряму, чесну, відверту. Хоча у хвилини розслаблення в колі родини, друзів — м'яку, добру, щедру.

Зовнішня похмурість, жорсткість — форма для захисту м'якості, доброти, людяності.

Та чи може бути іншою людина, народжена у перший повоєнний рік у багатодітній українській родині з 11 чоловік.

По закінченні 8-річної школи 1962 року Євген Щербань вступив до гірничо-промислового училища м. Донецька. Отримав спеціальність підземного робітника, розпочав свою трудову діяльність на шахті ім. Абакумова, звідки 1965 року був призваний до лав Радянської Армії. Демобілізувавшись, продовжив роботу на шахті «Кіровська» робітником очисного вибою.

За успіхи в роботі двічі був нагороджений медалями і направлений на навчання в Донецький політехнічний інститут, що його успішно закінчив 1977 року. Повернувшись на шахту «Кіровська», очолив дільницю з видобування вугілля, потім став заступником директора шахти.

На всіх етапах свого життя Євген Щербань виявляв наполегливість, цілеспрямованість, ініціативу, схильність до прийняття нестандартних рішень, що привело до створення 1988 року одного з перших кооперативів Донецької області.

1994 року Є. Щербаня обрано народним депутатом України.

Глибоко сумуємо з приводу передчасної смерті Євгена Щербаня і висловлюємо співчуття матері та синам загиблого.

Група товаришів.

Комісія та секретаріат Комісії Верховної Ради України з питань молоді, спорту і туризму глибоко сумують з приводу трагічної смерті народного депутата України, члена Комісії з питань молоді, спорту і туризму

ЩЕРБАНЯ Євгена Олександровича

і висловлюють щирі співчуття рідним і близьким загиблого.

Є такі партії. Вони хочуть бути в законі

(Початок на 1-й стор.).

Більшість представників партій висловилася проти підтримки осередків коштами з-за кордону та комерційних структур, які залучають іноземні інвестиції.

Глава українського парламенту цілковито підтримав і пропозиції учасників наради про заслуховування Верховною Радою доповіді про основні засади економічного розвитку України, спільно підготовленої партіями і народними депутатами України.

Торкаючись питання, що стосуються прийняття Закону про вибори, Олександр Мороз зазначив, що підтримуватиме проект, підготовлений за участю політичних партій. Сьогодні парламент дозрів до розгляду законопроекту про вибори, сказав він, і цю роботу треба прискорювати.

Не вщухає біль війни

Ось уже вдруге Голова Верховної Ради України Олександр Мороз зустрічається з представниками Комітету ветеранів війни в Афганістані та воєнних конфліктів у інших зарубіжних країнах і Української спілки ветеранів Афганістану.

Під час першої зустрічі, що відбулася в Запоріжжі, Олександр Мороз уважно вислухав прохання ветеранів про розв'язання широкого кола проблем їхнього соціального захисту.

Він пообіцяв законодавчо врегулювати питання, що вимагають втручання Верховної Ради.

Під час нової зустрічі, в якій взяли також участь голови ряду парламентських комісій, народні депутати України, йшлося про реальне наповнення життям прийнятих законопроектів, конкретне розв'язання найболючіших проблем ветеранів та їхніх сімей.

Верховна Рада, Президент, уряд України, відзначали представники Комітету та Спілки ветеранів, незважаючи на тяжке економічне становище, багато зробили, щоб полегшити життя учасників недавніх воєн за кордоном, особливо інвалідів, сімей, що залишилися без годувальника.

Однак ще й досі важко розв'язуються проблеми будівництва житла, лікування, оздоровлення дітей, пенсійного забезпечення, реалізації пільг, передбачених законодавством для цих категорій людей.

Вислухавши пропозиції учасників зустрічі, глава українського парламенту запропонував створити спеціальну підкомісію у Верховній Раді, яка послідовно розв'язувала б проблеми, що виникають у тих, кого обпалено війнами в Афганістані та інших країнах.

Олександр Мороз запевнив гостей, що Верховна Рада не залишить у біді людей, інтереси яких вони представляють, зробить усе, що від неї залежить, для полегшення життя ветеранів та сімей загиблих.

Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ.

Парламентська хроніка

Ніхто не хотів ділитися власністю

Як і слід було сподіватися, розгляд проекту постанови Верховної Ради України «Про тлумачення постанови Верховної Ради України від 4 лютого 1994 року «Про майно загальносоюзних громадських організацій колишнього Союзу РСР» відбувався в гострій дискусії. І нічого дивного в цьому, звичайно, немає, бо відколи існує світ, як то кажуть, відтоді питання власності завжди сприймалося гостро. А як стало відомо з виступу заступника голови Фонду державного майна Олександра Бондаря, на території України в 1991 році було зареєстровано близько 60 загальносоюзних громадських організацій. За даними Мін'юсту, лише одна з них —Українська Рада миру — під час перереєстрації у статусі самостійної громадської організації зареєструвала своє правонаступництво на майно.

Під час обговорення даного питання висловлювалися діаметрально протилежні думки. Прихильники першої, яку оприлюднив народний депутат голова Федерації профспілок України Олександр Стоян, за те, щоб оголосити правонаступниками загальносоюзної власності українські структурні підрозділи й

Денне засідання 1 листопада

філіали союзних організацій, якщо вони мали до 24 серпня 1991 року статус юридичної особи. Інший погляд висловлено у проекті постанови Верховної Ради України. Згідно з ним, зокрема, пропоновано прийняти закон про обернення цього майна на державну власність. А потім усі спірні питання щодо цього майна вирішувати в судовому порядку.

Оскільки народні депутати так і не змогли дійти спільної думки з цього питання, комісії з питань економічної політики та управління народним господарством доручено, виходячи з підсумків обговорення, підготувати новий проект постанови і в січні 1997 року подати його на розгляд Верховної Ради. Фонду Держмайна доручено разом з відповідними громадськими організаціями до 1 січня 1997 року провести повну інвентаризацію майна організацій, які були розташовані на території України, за станом на 24 серпня 1991 року.

Ратифіковано консульські конвенції між Україною та Республікою Молдова, Литовською Республікою. Україна приєдналася до міжнародної Конвенції про підготовку і дипломування моряків та несення вахти 1978 року.

Верховна Рада ратифікувала угоди про торговельне та економічне співробітництво між Україною та Швейцарською Конфедерацією, Латвійською Республікою, між урядом України та урядами Республіки Болгарія, Аргентинської Республіки, Федеративної Республіки Бразилія, Союзної Республіки Югославія.

Ратифіковано угоди між урядом України та урядом Сполученого Королівства Великобританії і Північної Ірландії про надання взаємодопомоги у боротьбі з незаконним обігом наркотиків, а також про арешт і конфіскацію доходів та знарядь, пов'язаних із злочинною діяльністю. Україна приєдналася до Будапештського договору про міжнародне визнання депонування мікроорганізмів для патентної процедури та інструкції до нього.

Далі народні депутати виступили з питання «Різне».

5 листопада у Верховній Раді — день уряду.

Василь ТУГЛУК.

ЗА СУМИРНИЙ АТОМ!

Гострій критиці піддав діяльність керівників атомних електростанцій України Прем'єр-міністр України Павло Лазаренко під час зустрічі з директорами та головними інженерами АЕС. Недавня ситуація, коли енергосистема держави була на грані розвалу, спричинена саме тим, що одночасно не працювало кілька блоків на українських АЕС — тільки на Запорізькій не діяло три. У зв'язку з цим Прем'єр-міністр наголосив на недопущенні невиправданого затягування ремонтів, адже простоювання лише одного 'мільйонника' протягом доби рівнозначне витраті 12 тисяч тонн вугілля. Павло Лазаренко, аналізуючи роботу АЕС, зауважив, що на них — вся надія у енергозабезпеченні взимку.

Серед заходів, які мають стабілізувати галузь і стан розрахунків з нею, названо ухвалу уряду про заборону торгівлі електроенергією різними структурами. Займатимуться цим лише підприємства системи «Обленерго». Павло Лазаренко сказав категорично: віднині всі незаконні шляхи у цьому будуть перекриті, на такій стратегічній продукції нікому не буде дозволено спекулювати.

Щодо завершення будівництва четвертого енергоблока Рівненської АЕС потужністю один мільйон кіловат, то прийнято рішення про виділення коштів на оплату праці тих, хто його споруджує, аби через два роки підготувати пуск.

Віктор МАЗАНИЙ. (Укрінформ).

Думки з приводу

«Де гроші, Зін?»

Минулого тижня однією з проблем, розв'язання якої зачіпає всіх — від мільйонера до пенсіонера, від монополіста-виробника до торговця на базарі або безробітного, котрий кінці з кінцями не зводить, була проблема податків. Про те, що вони слугують своєрідним зашморгом, знають усі. А як вийти з цього кола? Нині у Верховній Раді розробляються концепція і проект Податкового кодексу. Зіштовхуються різні думки щодо його ідеології. «Верхи» побоюються, що зменшення податків призведе до краху, а «низи» волають, що їх кількість і питома вага вже призвели до краху... Втім, зменшити податковий прес потрібно. Та як реформувати податкову систему, щоб і «вовки» були ситі, і «вівці» цілі?

Вважаємо, думки депутатів щодо податків зацікавлять наших читачів.

Євген ЖОВТЯК, голова підкомісії, член Комісії з питань фінансів і банківської діяльності:

— На розгляд депутатів було винесено законопроект про місцеві податки і збори, що, на мою думку, є кроком уперед порівняно з відповідним нині чинним декретом Кабінету міністрів. Серед певних вад цього проекту, переконаний, непродумано пропонується ввести податок за паркування автомобілів. Уявіть, скільки людей, скажімо, приїздять з приміської зони на роботу на своїх власних пошарпаних «Запорожцях». Якщо цих людей зобов'язати сплачувати податок за паркування, то, за підрахунками, щомісяця ця сума становитиме близько 370 гривень. Зрозуміло, це значно більше, ніж середня заробітна плата у промисловості в нашій країні. Взагалі наша комісія подала свої зауваження до законопроекту, їх чимало. Але головне, на чому слід зосередити увагу, це — надходження до місцевих бюджетів від місцевих податків і зборів. Так, за 1995 рік і перше півріччя нинішнього вони становили аж 2,85 відсотка від загальних надходжень місцевих бюджетів. Тобто про якусь економічну самостійність місцевих органів самоврядування годі й говорити. І новий законопроект, який розглядався, нічого не змінює, бо концепція залишається старою. До того ж регіони мають різні витрати на душу населення. Скажімо, видатки на освіту відрізняються у 1,81 раза, на охорону здоров'я — у 2,16 тощо.

Тому питання місцевих податків і зборів треба розглядати в контексті бюджетного федералізму і одночасно загального зниження податкового преса.

Володимир ПИЛИПЧУК, член Комісії з питань агропромислового комплексу, земельних ресурсів та соціального розвитку села:

— Ми запропонували зменшити податок на добавлену вартість до 10 відсотків, податок на прибуток підприємств до 25 відсотків, причому попередньо вирахувавши з прибутку, що оподатковується, всі витрати підприємств, у тому числі сплати відсотків за кредит, повернення самих кредитів, збитки та інвестиції в розширення виробництва, поповнення оборотних коштів і збільшення основних фондів. Для АПК пропоновано не застосовувати податок на прибуток. Мається на увазі скасувати рентні платежі, внески до бюджету сум від перевищення фонду споживання, податки на відсотки за вкладами, податки на дивіденди, відрахування в фонд, в тому числі й зайнятості, Чорнобиля, а також прибуткові податки за суміщення праці, відрахування до Пенсійного фонду підприємств. Вони заміняються відрахуванням працюючих від заробітної плати на особові рахунки в Пенсійному фонді. Всі податки та збори до бюджету та позабюджетних фондів, установлені указами Президента, постановами КМ, підзаконними актами міністерств, відомств, податковою адміністрацією і Національним банком України, слід скасувати. Ми проти плати за дозвіл на торгівлю. Одночасно слід установити зменшені платежі за сертифікацію, ліцензування тощо.

Ми пропонуємо відійти від змішаної системи формування і функціонування бюджету. Має бути або бюджетна система, або фондова.

Загалом, за нашою концепцією, податковий тиск зменшується наполовину. Таким чином буде створено всі умови зростання ВВП за рахунок виведення великої частини економіки з тіні. А щодо податку з фізичних осіб на нерухоме майно, то нині запроваджувати його вважаю за неможливе, оскільки більшість людей не мають змоги сплатити за квартиру і комунальні послуги.

Наталя ВІТРЕНКО, член Комісії з питань економічної політики та управління народним господарством:

—Наша комісія з розробки податкової концепції пропонує: неоподатковуваний мінімум має становити 90 гривень. Причому сплачувати податок від суми різниці фактичного доходу: від 90 гривень до 200 гривень — 15 відсотків, від 200 до 500 — 25 відсотків від суми різниці. Більш як 500 — 30 відсотків. Крім цього, кожна фізична особа має сплачувати соціальний податок. Це саме ті 17 відсотків, котрі від фонду заробітної плати автоматично надходять до Пенсійного фонду, а потім людина пропрацювала все життя і дивується, чого має таку мізерну пенсію. Отже, 20 відсотків від заробітної плати вже забезпечують мінімальну пенсію і витрати на соціальне страхування, а 17 — це вже персоніфіковані відсотки, які кожна людина переказує на свою пенсійну книжку.

Фізична особа має обов'язково сплачувати податок на нерухоме майно. Причому не всім сплачувати податок на вартість житла, починаючи від 3900 екю. Треба гарантувати кожному неоподатковуваний мінімум, це 21 квадратний метр загальної площі на людину плюс 10 квадратних метрів на сім'ю. Цей мінімум не треба оподатковувати. Якщо є надлишки житла, то вони мають оподатковуватися за балансовою вартістю за відповідною шкалою. Пан Пилипчук каже: не можна оподатковувати нерухоме майно. А як бути з цими «царськими селами»? Держава повинна ввести податок на нерухоме майно. Якщо людина має другу квартиру, а сьогодні вже й п'яту й десяту, то ставки податку повинні бути прогресивні.

А звідки взяти гроші? З багатих. Це нормальна цивілізована процедура. Таким же чином сплачувати податки мають власники транспортних засобів: за другу, третю, п'яту машину — прогресивні ставки податку. Фізичні особи мають сплачувати податки на землю, на спадщину (10 відсотків від вартості спадщини для дітей і батьків, 15 — для більш далеких родичів, а для всіх інших — 25).

Держава має навести порядок і мати свою частку.

Іван СИМОНЕНКО, член Комісії з питань науки та народної освіти:

— Головне питання полягає в тому, як скоротити витрати бюджету. Передусім треба зменшити центральний київський апарат разів у чотири, бо він уже перевищив чисельність колишнього союзного. Не менш як утричі слід скоротити адміністрацію Президента. Після ухвалення Конституції інститут президентства здобув лише права англійської королеви, і йому потрібна лише невелика канцелярія. А у нас передбачається на наступний рік на 25 відсотків збільшити витрати на президентський апарат. Навіщо?

А зверніть увагу, що рядовий клерк одержує пенсію вдвічі або й утричі більшу, ніж шахтар, котрий пропрацював чверть віку під землею.

Переконаний, що, наслідуючи досвід повоєнної Японії, треба років на 20 заборонити поїздки чиновників за рахунок бюджету для так званого обміну досвідом. Треба залишити невеликий фонд по лінії Кабміну. Також треба накласти мораторій на будівництво й ремонт адмінбудинків на кілька років, переживемо тяжкі часи, тоді й займемося умовами роботи чиновників.

Отоді можна безболісно зменшити податковий прес.

Підготувала
Світлана ПИСАРЕНКО.

Репліка

Фокус «Фокуса» луснув

12 ЖОВТНЯ в «Голосі України» під рубрикою «Звинувачення тижня» було надруковано звіт нашого кореспондента з прес-конференції Григорія Омельченка, голови парламентської Комісії з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією.

На прес-конференції сказано, а в газеті було опубліковано, «що в листопаді 1994 року колишній мешканець Одеси відомий спортсмен М. Шнайдер... отримав 300 тисяч (деталі у згаданій публікації) американських доларів і половину з них Шнайдер намагався через ФРН провезти в Україну. В Бориспільському аеропорту його було затримано митниками, але тут з'явилися автомобілі з ескорту Л. Кравчука, і долари «вирушили» до адресата в Україну. Щоправда, чи отримував їх особисто Леонід Макарович у лімузині із затемненими шибками, як це стверджує «Фокус» (німецький журнал — **Ред.**), Григорій Омелянович підтверджувати не став».

І слава Богу, що не став. Бо, може, тільки «Фокус» аж із Німеччини міг когось розгледіти за затемненими шибками і, може, тільки в уяві автора того німецького журналу Леонід Макарович Кравчук міг у листопаді 1994 року посилати автомобілі зі свого ескорту в аеропорт.

Підкреслюємо місяць і рік саме тому, що Леонід Кравчук на той час уже був екс-Президентом, тобто ні про автомобілі з ескорту, ні про якийсь його вплив на митників не могло бути й мови.

Отже, вибачте за каламбур, «Фокусові» фокус не вдався. Шкода, що Леонід Макарович, мабуть, не захоче воловодитись і не подасть на той «Фокус» до суду.

А нам би ще навчитися розпізнавати фокуси одразу...

Вадим БУГАЙ.

Верховна Рада України: шоста сесія

Хроніка законотворення

Перед початком розгляду питань порядку денного пленарних засідань 1 листопада Голова Верховної Ради України Олександр Мороз привітав жителів Західної України та всієї нашої держави з річницею цікавого і важливого етапу в українській історії — створення Західно-Української Народної Республіки і побажав, щоб у всій Україні нам ніколи більше не доводилося ділитися на західних — східних і щоб у нас завжди була єдина Українська держава.

Сесія розглянула два ініціативних законопроекти —Концепцію податків на 1997 рік та Податковий кодекс України, підготовлені народними депутатами, відповідно, Володимиром Пилипчуком та Наталією Вітренко. Визнаючи наявність в обох законопроектах ряду важливих положень, все ж жоден з них не було прийнято. Верховна Рада прийняла постанову, підготовлену Комісією з питань фінансів і банківської діяльності, якою передбачено законопроекти внести як пропозиції до проекту Основних положень податкової політики і податкової реформи в Україні, і ці доопрацьовані Основні положення винести на друге читання.

У глибоку розмову про використання в державі нерухомості, зокрема майна колишніх громадських організацій, у тому числі профспілок, вилився розгляд питання про тлумачення Постанови Верховної Ради України від 4 лютого 1994 року «Про майно загальносоюзних громадських організацій колишнього Союзу РСР». Але жоден з підготовлених проектів постанови необхідної кількості голосів не набрав. Комісії з питань економічної політики та управління народним господарством доручено, виходячи з підсумків обговорення, підготувати новий проект постанови з даного питання і в січні 1997 року подати його на розгляд Верховної Ради. Фонду Держмайна доручено разом з відповідними громадськими організаціями до 1 січня 1997 року провести повну інвентаризацію майна цих організацій станом на 24 серпня 1991 року.

Ратифіковано консульські конвенції між Україною та Республікою Молдова, Литовською Республікою. Україна приєдналася до Міжнародної конвенції про підготовку і дипломування моряків та несення вахти 1978 року.

Верховна Рада ратифікувала Угоду про торговельне та економічне співробітництво між Україною та Швейцарською Конфедерацією, Латвійською Республікою, між урядом України та урядами Республіки Болгарія, Аргентинської Республіки, Федеративної Республіки Бразилія, Союзної Республіки Югославія.

Ратифіковано Угоди між урядом України та урядом Сполученого Королівства Великобританії і Північної Ірландії про надання взаємодопомоги у боротьбі з незаконним обігом наркотиків, а також про арешт і конфіскацію доходів та знарядь, пов'язаних із злочинною діяльністю, за винятком незаконного обігу наркотиків. Україна приєдналася до Будапештського договору про міжнародне визнання депонування мікроорганізмів з метою патентної процедури та інструкції до нього.

Далі народні депутати виступили з питання «різне».

5 листопада Верховна Рада заслухає питання «День уряду».

Прес-служба Верховної Ради України.

Таким банкам в Україні раді

Наприкінці минулого тижня російський Міжкомбанк у тісному колі журналістів відзначив відкриття свого представництва в Україні.

Присутність на нашій землі російського банку з твердою міжнародною репутацією свідчить, безперечно, про неабиякий потенціал української економіки. Хіба не тішить самолюбство те, що до цього часу представництва Міжкомбанку були лиш у Бахрейні (район Перської затоки) та Лондоні! Не запідозриш цих банкірів і в потаємних намірах, бо діяльність Міжкомбанку протягом останніх двох років— як на долоні. Банк кліринговий— з орієнтацією на поліпшення товарно-грошових відносин між суб'єктами господарювання Росії та України. Значну частину операцій доброї півсотні українських банків у російських рублях здійснюють через його рахунки. Здебільшого йдеться про операції, пов'язані з передекспортним фінансуванням, страхуванням валютних ризиків, широким комплексом послуг на ринку російських цінних паперів.

Голова правління Міжкомбанку Сергій Овсянников не приховував плюсів і мінусів клірингової системи між обома державами, віддавши належне Нацбанку України за створення спеціального розрахункового центру, якого й досі бракує Російській Федерації. І, звісно, не втримався від компліменту гривні, з якою, за його словами, вже почали рахуватися на російському фінансовому ринку.

Сергій ВЛАД.

Зв'язок

Стрижуть купони з абонента

—У мене занімів телефон.
—Хто відімкнув?
—«Рівнетелеком».
(Майже за Чуковським.)

Сталося це без попередження. Кореспондентський пункт «Голосу України» опинився відрізаним від світу (читай — від телемережі). Звертаюся до зв'язківців, у відповідь чую: «Платити слід вчасно».

Заплативши власні гроші, телефоную до редакції в надії прояснити ситуацію. Головбух запевняє: ми вчасно оплачуємо рахунки, які нам надсилають. Значить, щось там у зв'язківців негаразд.

Знов іду у той самий «Рівнетелеком».

—Боржниками ми стали через те, — кажу, — що ви не надіслали рахунок.

—Ви що, нам не вірите?

—Я вірю своєму головному бухгалтерові.

—Нічого не знаємо, ідіть до заступника директора і розбирайтеся.

Заступник директора з виробництва Віктор Коробов пояснює:

—Розумієте, раніше ми були, так би мовити, одне ціле. А тепер електрозв'язок і пошта — окремо. Пересилати рахунки ми доручаємо пошті. А воно ж усяке може бути...

...Тепер підрахуємо, у яку копійчину редакції «Голосу України» стає оте «усяке» —за вересень виставлено рахунок на 419 гривень 76 копійок. Це за умови, що на міжміські переговори витрачено лише 46 гривень. Решта — «борги», пеня тощо.

—Ви самі винні, — сказали на завершення зв'язківці. — У договорі чітко записано: якщо до 20-го числа не надходить рахунок, ви маєте з'ясовувати обставини...

Отакої! Кореспондент сидить у Рівному і не може знати, що там надходить до редакційної бухгалтерії в Київ. А бухгалтерія не відає, наговорив там рівненський кореспондент якусь десятку чи ні. Та «Рівнетелеком» тим часом стриже купони. І таким чином «заробляє» кошти для збільшення зарплатні своїм працівникам.

Геніально!

—А ви, — кажуть, — дайте довідку.

Це тоді, коли вже нараховано бозна-скільки.

...Замовив у редакції відповідну довідку. Та ніяк не можу прийняти її факсом — через погану якість зв'язку. І тільки з винахідливістю бюрократів у нас, здається, все гаразд.

Сергій МЕЛЬНИЧУК.

Рівне.

Дим Вітчизни

Кинь цигарку,

або Білл про права курців на самовизначення

«БРОСЬ сигарету, брось!» — волали донедавна на кожному кроці магнітофони голосом Алли Пугачової, але із пісні слів не вилучиш, сама бабуся радянської (чи то СНДівської) естради смалить добряче. Отож починаєш сумніватися у виховному ефекті тексту — тут потрібен особистий приклад. Краще так: «Если есть в кармане пачка сигарет...»

А де вже не жарт: 90 відсотків захворювань на рак легенів у світі спричинено курінням. Як свідчить статистика, людство не шкодує власних органів дихання, тож потурбуватися про них мають національні уряди.

От вам приклад політичний: свого часу Білл Клінтон, переступивши поріг Білого дому в якості його господаря, одразу оголосив «уайт хауз» зоною, вільною від тютюнового диму. У відповідь на подібні зазіхання на права людини, американцям і на думку не спадало ошелешувати Білий дім зоною, вільною від президента Клінтона (тьху-тьху-тьху!). Вони, американці, підраховуючи кількість спожитих під час сніданку калорій та нашвидкуруч визначаючи рівень холестерину в крові, міркували приблизно так: якщо нація має здорового президента, то й сама мало-помалу позбавиться проблем.

Нам би їхні клопоти! — звикли повторювати ми, і тепер мимоволі помічаємо, як бажане стає дійсним. Американський верблюд, випадково забрівши у пустелю українського тютюнового ринку, надійно там облаштувався. А от чи приживеться на українських теренах заокеанський рецепт подолання шкідливої звички?

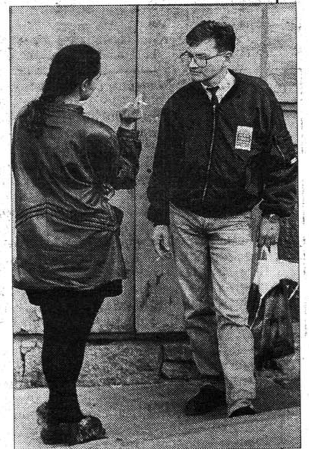
Саме це мала на меті з'ясувати «антитютюнова» місія ВООЗ, що днями за сприяння уряду Канади та Міжнародного Союзу проти раку відвідала Київ.

На прес-конференції, що відбулася з цієї нагоди в Міністерстві охорони здоров'я, було обіцяно якнайшвидше започаткувати в Україні національну програму боротьби з палінням. На жаль, поки що в нас відсутня навіть елементарна статистика щодо кількості курців та їхнього віку, відсутня сама система допомоги бажаючим кинути «смалити».

Як запевнив на прес-конференції пан Кшиштоф Пшевозняк з польського інституту онкології, цигарки спричиняють близько 50 відсотків усіх смертей від раку. Втім, українці мають безліч інших причин передчасно піти з життя, отож не дуже тим переймаються. Через брак кваліфікованої, доступної обивателеві інформації наші уявлення про згубну дію нікотину не виходять за межі анекдотів. А запізніла мода диктує: цигарки — це круто!

А круті цигарки — ще краще! Це вже говорить здоровий глузд, адже вміст смол та нікотину у вітчизняних «Примі» та «Ватрі» перевищує всі допустимі міжнародними стандартами межі. В разі підвищення вимог до їхньої якості жодне з українських тютюнових підприємств виконати їх просто не зможе.

Утім, місія ВООЗ підказала кілька інших, не менш радикальних методів боротьби за чистоту легенів: підвищення цін на імпорт цигарок, боротьба з контрабандою тютюнових виробів і повна заборона їхньої реклами. Щодо останнього, то країни, звідки приїхали члени місії, досягли не дуже великих успіхів у цій справі — у Польщі реклама тютюну заборонена лише у теле-, радіопрограмах та в

друкованих виданнях для дітей і юнацтва. В Канаді також не існує загальної заборони на рекламу тютюну, хоча майже у всіх громадських місцях палити заборонено. У Країні кленового листка існують окремі бари і кафе для тих, хто палить, і тих, хто віддає перевагу здоровому дозвіллю.

Тут ми непомітно підійшли до головного: будь-яка політика починається з ідеології. Із шкідливими звичками ми звикли боротися по-совєцьки — методом репресій та заборон. А от світ обрав іншу стратегію — боротися не проти когось, а за — в даному разі, за права некурящих меншин дихати свіжим повітрям. Тож і нам тут є над чим поміркувати.

Ганна РОМАНЦОВА.

Проблема

Голодний голодного не нагодує...

***НОВИЙ** начальник Одеського обласного управління Пенсійного фонду України Анатолій Соловйов, на відміну від свого попередника, не боїться «псувати стосунки» з боржниками. Він за сприяння облдержадміністрації регулярно публікує в місцевій пресі списки особливо «злісних» неплатників, зустрічається з ними, пише боржникам листи, закликаючи їх до порядності. В останньому такому списку — понад чотири десятки підприємств та організацій.*

Лідер тут, як і в попередній період, державна судноплавна компанія «Чорноморське морське пароплавство», керована Олександром Стогнієнком, — сума його боргу Пенсійному фондові справді гігантська: 5 мільйонів 620 тисяч гривень. Це — чверть усього боргу, що утворився в області. Чималі борги також у судноремонтного заводу «Україна» № 1, АТ «Мікрон», локомотивного депо, трамвайно-тролейбусного управління, заводу «Центролив».

З «ЧМП», як мовиться, все ясно. Пароплавство з «благословіння» ще попередніх керівників міцно сидить на мілині, воно заборгувало чималі суми по зарплаті морякам, його судна через борги перебувають під арештом в іноземних портах. А ось решта згаданих підприємств та організацій працює доволі ефективно, тож вони цілком спроможні розрахуватися з фондом.

Багато складніше зазначеним у другій частині списку: лікарням, школам, дитсадкам. Виявляється, міська лікарня № 1, що в Іллічівському районі Одеси, заборгувала Пенсійному фондові 359 тисяч гривень, міськлікарня № 8, що в Київському районі обласного центру,— 364 тисячі. Подібних організацій-боржників в обласному центрі та в сільських районах налічується більш як два десятки. Загалом їхній борг становить понад 4 мільйони гривень.

Згадується демонстрація протесту, проведена в Одесі 17 жовтня, у Всесвітній день боротьби з бідністю. Ті самі медики, вчителі з відчаєм говорили, що не одержують зарплати вже по чотири, п'ять і більше місяців, що їхні сім'ї бідують. Керівники міста й області, перериванi вигуками й свистом, намагалися розповісти про вживані заходи: ось пройде в Одесі аукціон, кошти від якого підуть на погашення заборгованості у зарплаті. Відповідно до рішення облдержадміністрації, в четвертому кварталі всі бюджетні надходження розподілятимуть таким чином: 85 відсотків — на заробітну плату, решту 15 — на підготовку комунальних об'єктів до зими... Однак це не розв'яже проблеми: як стверджує перший заступник голови облдержадміністрації Сергій Гриневецький, заборгованість бюджетним організаціям у зарплаті все одно становитиме в часовому вимірі 2—2,5 місяця.

То хто ж своєчасно розраховуватиметься з Пенсійним фондом? У петиції учасників згаданої демонстрації, направленій Президентові, Верховній Раді, Кабінетові міністрів України та місцевим органам влади, найпершою вимогою стоїть: ужити термінових заходів щодо оздоровлення економіки як основного джерела підвищення добробуту людей. Зрозуміло, голодний працюючий голодного пенсіонера не нагодує.

Георгій ВОРОТНЮК.

Одеса.

Охорона праці

Вам і не снилось, а вже з'явилось

***ЩОПРАВДА**, з'явилося не на вітчизняних підприємствах, а лише як навчальні експонати, посібники та комп'ютерні програми у щойно відкритому Науково-інформаційному модельному центрі охорони праці. І це прикро, адже йдеться про наше з вами здоров'я і життя.*

У центрі представлено найсучасніші європейські досягнення в галузі охорони праці. З цим дуже легко погодитися, лише глянувши на захисний робочий одяг на манекенах чи різноманітні кріплення, маски, рукавиці, окуляри на стендах. Усе обладнання надано німецькою стороною за угодою про співробітництво, укладеною на початку минулого року між Державним комітетом з нагляду за охороною праці України та Федеральним міністерством праці і соціального устрою ФРН. А ми, у свою чергу, досить вдало виступили в ролі будівельників, створивши сучасні приміщення та кабінети. Матеріально-технічна база центру дає змогу щомісяця навчати до 150 фахівців, що вже розпочнеться з листопада.

Присутні на відкритті центру представники Міністерства праці, Держнаглядохоронпраці висловили приємні сподівання, що після навчання спеціалісти з охорони праці поступово впроваджуватимуть набуті знання та навички на своїх підприємствах. А про сучасний рівень безпеки праці годі й казати: виробничий травматизм у нашій державі дуже високий. Лише нинішнього року через нехтування правил безпеки на робочих місцях загинули 1,5 тисячі чоловік.

Однак важче повірити, що німецький досвід легко проросте на нашому грунті. Ніхто з присутніх не приховував, що сьогодні вітчизняним виробничим цехам, шахтам, будмайданчикам багато наявних у центрі засобів охорони праці (хоча й вельми простих) і не сняться. До речі, почула від його співробітників навіть таке дещо комічне побоювання: чи, бува, не зникнуть згодом з полиць... навчальні експонати дорогого взуття.

Юліана ШЕВЧУК.

Хто виграє і хто програє

Нотатки на полях урядової програми

СВІТОВА і європейська спільна аграрна політика зорієнтовані на підтримку своїх сільгоспвиробників і завоювання світових ринків сільгосппродукції і продовольства. Це обумовлює для розвитку агропромислового виробництва України два напрями —або модернізувати агропромислову галузь на засадах світового науково-технічного рівня і ввійти у коло країн-експортерів сільськогосподарської продукції, або терпіти подальше сприяння розрусі агропромислового виробництва до рівня третього світу і стати остаточно країною, що імпортує продовольство.

На жаль, не через збіг обставин, а на підставі політики не реформування, а руйнування майнових, земельних, виробничих і економічних відносин, доведення до загальної економічної кризи, агропромисловий комплекс України спрямовано на шлях рівняння до країн третього світу, а руйнування сільськогосподарського виробництва набирає необоротного характеру.

Ринок сільгосппродуктів і продовольчих товарів завалений імпортом, спад виробництва цього року стає найкритичнішим, за розвалом виробничої сфери пішла і хвиля руйнування соціальної. Закриваються дитячі садки, школи, йдуть із села вчителі та лікарі. Селянські діти через згортання транспортних послуг, недоступні ціни на навчання і проживання стають «невиїзними» в рідній країні, села стають резерваціями принижених. Довівши сільське господарство до банкрутства, а країну до ризику незабезпечення хлібом, уряд удався до заходів прихованої політики воєнного комунізму, примушуючи сільгоспвиробників звозити зерно у засіки держави без ціни і розрахунків.

Сільгоспвиробники покладали великі надії на зміни в аграрній політиці з призначенням нового уряду і з нетерпінням чекали програми дій Кабінету міністрів України. Село вимагає від уряду сприятливої, зрозумілої для виробників програми формування прогресивних організаційних структур і управління в агропромисловому виробництві, програми організації паритетного агропромислового ринкового комплексу, програми формування системи кредитно-фінансового забезпечення і державної підтримки сільськогосподарського виробництва.

Однак програма діяльності Кабінету міністрів не передбачає істотних змін курсу економічної політики в напрямі виходу із загальної економічної кризи, без чого неможливо щось змінити і в агропромисловому виробництві.

У програмі закладено ті самі принципи жорсткої монетарної політики і надію на те, що Захід нам допоможе. З таким курсом у свій час не погодився колишній прем'єр-міністр і подав у відставку. Але віце-прем'єр, провідні міністри і керівництво Національного банку, які розпочали цей замовлений курс «Європейської економічної реформи в Україні», оточують і нового прем'єра, не змінюючи хибного курсу. Розділ програми під назвою «Стабілізація і нарощування виробництва в агропромисловому комплексі» не передбачає суттєвих змін.

Знов у основу аграрної політики закладається як головний напрям намагання законодавчого закріплення продажу, застави і дарування земель сільськогосподарського призначення. Комусь просто не терпиться продовжувати «каламутити воду» і виловити в ній єдине, що зосталось у розкраденої держави і пограбованого народу, — землю. Уряд має намір відкрити ринок сертифікатного продажу земель сільськогосподарського призначення. І при цьому посилається на Конституцію. Але те посилання некоректне, бо в Конституції не закладено норми продажу земель сільськогосподарського призначення.

Земельний кодекс забезпечує володіння землею сільськогосподарського призначення у рівноправних формах державної, колективної та приватної власності, закріплює конституційне право власності на землю. А обмеження прав розпорядження землею, таких як продаж, застава і дарування, на період виходу країни із загальної економічної кризи є гарантією динамічного, а не руйнівного розвитку й інтеграції агропромислового виробництва у ринкові відносини.

Проведення земельної реформи, коли в уряду нема можливості надання фінансового, цінового і організаційного забезпечення реорганізації агропромислового виробництва, має здійснюватися не лише в інтересах власника і скупника землі, а насамперед у загальнокорисних інтересах суспільства, які полягають у збереженні цілісних земельних комплексів — основи стабільності та науково-технічного переозброєння виробництва.

Про необхідність обмеження розпорядження землею свідчать і невдалі наслідки першого етапу земельної і майнової реформ у нашій країні і вкрай невдалі наслідки земельної реформи в Угорщині. Там під тиском Заходу необачно відкрили ринок сертифікатного продажу земельних часток. Це зруйнувало оптимальні земельні комплекси. А половина земель, скуплених власниками, ними не використовуються, а надаються в оренду, тобто, землею заволоділи ті, хто на ній не працює. До того ж, через підставних осіб іноземці скуповують майже всі прикордонні землі. Сільське господарство Угорщини зруйноване і втратило одне з провідних місць у Центральній Європі. Там утворилися, з одного боку, великі господарства землевласників-скупників земельних сертифікатів, засновані на найманій праці, а з другого боку — нежиттєздатні карликові приватні натуральні господарства африканського типу, власники яких не можуть вижити і відмовляються від праці на землі.

А от у східних землях Німеччини реформи проводилися за зрозумілою для всіх державною програмою, з чітким правовим, фінансовим, ціновим та інвестиційним забезпеченням і під керівництвом уряду. Там не було сертифікатного роздавання і продажу землі, не допущено руйнування оптимальних розмірів господарств. Земля викуповується у держави або надається державою в оренду. Реформування сільського господарства і майнова та земельна реформи пройшли безболісно й ефективно.

Висновок напрошується сам собою: у багатого Заходу в земельному (та й не лише) питанні є домашня модель і, так би мовити, виїзна. Для реалізації останньої треба лише знайти керівних горе-реформаторів у відповідній країні. І тоді тривога з приводу появи потенційного конкурента вгамовується твердим переконанням у його довготільному аутсайдерстві.

Наш уряд, не маючи ні концепції аграрної політики, ні програми адаптації агропромислового комплексу до ринкових умов, намагається протягти, зокрема у програмі діяльності, продаж земель сільськогосподарського призначення. Навіть не пов'язуючи це із змістом програмних дій і не пояснюючи, для чого це робиться і що з цього вийде.

Вважаю, що необгрунтовані наміри Кабінету міністрів України на відкриття сертифікатного продажу земель сільськогосподарського призначення і зняття мораторію на продаж, заставу і дарування землі слід вилучити з програми.

Не розв'язуються в програмі і не менш важливі питання формування структур паритетного ринку сільгосппродукції і продовольства та матеріально-технічного забезпечення агропромислового виробництва. Перелічені в розділі «У сфері ринкової інфраструктури» наміри уряду не відповідають на такі питання:

— які механізми і суб'єкти ринкової інфраструктури забезпечать закупівлю, паритетність цін і авансування агропромислового виробництва у 1996 і 1997 роках;

— чи гарантує уряд фінансування й авансування закупівлі сільгосппродукції за державними і регіональними контрактами;

— чи держава й далі не виконуватиме контрактні зобов'язання щодо закупівель, авансування та розрахунків за закуплену сільгосппродукцію;

— чи здатний комерційний капітал повернутися від закупівлі імпортної сільськогосподарської і харчової продукції та підтримки європейського виробника до формально комерціалізованого вітчизняного агропромислового ринку і проводити закупівлю, авансування і фінансування вітчизняного виробника;

— чи здатний уряд залучити комерційний капітал на обслуговування вітчизняного агропромислового ринку;

— чи монопольні комерційні замовники й далі будуть виснажувати агропромислове виробництво вдвічі непаритетним бартерним обміном паливно-мастильних матеріалів на сільгосппродукцію, чи уряд здатний забезпечити організацію паритетних відносин на паливному ринку?

Нерозв'язання цих питань у програмі уряду і на наступні три роки знову кидає агропромисловий ринок на сваволю самого уряду у відносинах за державним контрактом, на сваволю комерційного бартеру і монопольних переробників, а сільгоспвиробників — на подальшу неспроможність профінансувати виробництво і на подальший спад виробництва.

Минуло п'ять років реформаторських дій в Україні. П'ять років не розбудовується, а руйнується економіка України за спрямованим із Заходу планом, бо до цього в Україні ще не було своєї, національної програми.

Долаючи повоєнну кризу, уряд Франції за сім років, 1946—1953, здійснив національну політику відродження під гаслом: «У найближчі роки Франція може жити тільки за рахунок прибутків, отримуваних від результатів своєї праці, кожна година праці у Франції повинна створювати максимум продукції і аграрної, і промислової». І уряд вивів країну з кризи нестачі сільськогосподарської продукції і продовольства до повного насичення внутрішніх і експортних потреб. За той час уряд Франції здійснив, зокрема, план модернізації та оснащення сільського господарства, створив організації підтримки ринку, було також відпрацьовано систему кооперування агропромислового виробництва, сформовано організаційну структуру управління агропромисловим комплексом, проведено укрупнення сільських господарств.

Чому в Україні виходить все навпаки? Люди залишаються без роботи, вироблену продукцію ніде діти, виробництво зупиняється і розграбовується. Певно, справа і в тому, що уряду не вистачало політичної волі.

Не було й національної програми розвитку економіки.

Хочеться побажати урядові України, щоб після врахування пропозицій і зауважень він мав справді національну програму, зрозумілу і сприйняту до виконання всім народом України.

Григорій ЛУНЬОВ,
народний депутат України.

У постійних комісіях Верховної Ради

Вчитель також потребує хліба. І щодня

СПРАВДІ, такого в нас ще не було. Майже в 400 загальноосвітніх школах нинішнього навчального року не розпочалися заняття. Понад сто тисяч школярів вчасно не сіли за парти. І сьогодні приблизно 130 шкіл не працюють. Причина: невиплата зарплати педагогам. Отож вони і вдалися до такої крайньої акції протесту, як страйк. Ці тривожні факти були наведені на прес-конференції, яку провела Комісія ВР з питань науки і народної освіти.

Звісно, цей негативний процес спричинила велика заборгованість держави перед педагогами — на початку вересня заборгованість перед закладами освіти місцевого підпорядкування сягала до 348 мільйонів гривень. Можна посилатися і на об'єктивні причини —вони очевидні, але, на думку голови комісії Володимира Сторіжка, треба говорити і про безвідповідальне ставлення місцевих властей до своїх обов'язків. Маємо шукати й інші джерела фінансування освітньої галузі. Зокрема, під час дня уряду в парламенті Кабміну запропоновано скористатися для поліпшення стану справ в освіті і Фондом зайнятості.

Як зазначалося на прес-конференції, в бюджет наступного року для потреб освіти треба закласти щонайменше шість мільярдів гривень. А тим часом спостерігаємо, як з року в рік скорочуються асигнування на галузь. Торік вони були закладені в бюджеті в обсязі 5,54 відсотка від вартості валового національного продукту, цього року — 4,97 відсотка, а на наступний — 3,35 відсотка. Триває відтік кадрів, причому не тільки зі шкіл, але і з вузів. Викладацьку роботу здебільшого залишають енергійні, перспективні фахівці віком до сорока років. Чимало наших співвітчизників шукають ліпших умов для праці не лише на Заході, але й у сусідніх країнах. Зокрема, в Польщі, Румунії, Чехії, де читають курси лекцій у студентських аудиторіях, а отримують за свою працю, свій інтелект на рівні тамтешніх асистентів. Але це ліпше, значно ліпше, ніж удома, де їм місяцями не виплачують зарплати.

А тим часом, як слушно зауважив народний депутат Ігор Юхновський, наша наука цілком конкурентоспроможна із зарубіжною, чого аж ніяк не можна сказати про виробництво та інші сфери суспільного життя. І цей величезний потенціал треба зберегти, підтримати в скрутну хвилину. Саме з цією метою і створений Фонд для підтримки вітчизняної науки. Та навіть з цих грошей, які жертвують підприємства, фірми і багаті люди, понад 30 відсотків держава забирає як податок для соціальних потреб.

Показове і таке порівняння. На річне навчання студента сьогодні держава витрачає приблизно 2200 гривень, тобто лише на сто гривень більше, ніж на річне утримання ув'язненого. Окрім того, лише 35 відсотків випускників загальноосвітніх шкіл можуть продовжити навчання у вузах, натомість у західному світі цей показник сягає 60-80 відсотків, а то й більше. Особливо потерпають випускники з периферії, які, трапляється, не мають за що навіть приїхати на вступні іспити.

І все ж таки навіть за всіх наших бід і негараздів систему освіти ще можна врятувати, не дати їй розвалитися. Але, як слушно зауважив народний депутат Олександр Степанов, без потрібних асигнувань з бюджету зробити неможливо. Та поряд з тим, вважає Олександр Петрович, треба скористатися — і якнайскоріше! — іншими можливостями. Зокрема, реструктуризувати освіту, підтягнути місцеве і галузеве фінансування, навчитися самим вузам дещо заробляти на себе. Зрештою, відкрити двері аудиторій для тих людей, які мають гроші і бажають вчитися.

Народні депутати В. Сторіжко, І. Юхновський, С. Ніколаєнко, В. Яблонський, О. Степанов і П. Цебенко відповіли на запитання журналістів.

Роман ВАТРИЧ.

Земля чекає відданого їй господаря

ЗЕМЕЛЬНЕ питання завжди вважалося одним із найвизначальніших і політично найгостріших. Тим більше, в сучасній Україні, яка одержала у спадщину від колишнього СРСР земельні відносини такі ускладнені й антиселянські, що без докорінних змін не можна сподіватися на істотні позитивні зрушення в агропродовольчому секторі економіки.

У зв'язку з цим неможливо переоцінити добровільну, на законодавчому рівні, відмову держави від монопольного володіння й розпоряджання землями сільськогосподарського призначення та безплатне передання їх громадянам і колективним сільськогосподарським підприємствам. Цим закладено можливості подальшого глибокого перегляду земельних відносин на користь селянина.

Особливо важливе формування приватної власності на землю. Не тому, що ця форма переважає у більшості країн світу, а тому, що, як показує досвід, приватне володіння землею є однією з найважливіших запорук її ефективного використання, бережливого ставлення і збагачення.

І якщо роблять посилання на те, що в деяких країнах сільське господарство добре розвивається і на державній власності на землю, то це, по-перше, винятки, що, як відомо, лише підтверджують загальне правило. А по-друге, не в усіх таких країнах використовувана земля належить державі. Це, зокрема, стосується Ізраїлю, на досвід якого часто посилаються противники приватної власності на землю. Вони переконують, що кібуци, досвід ведення сільського господарства у яких справді вартий уваги і вивчення, господарюють на державній землі. Насправді це не так. Ці землі викупила в арабів світова єврейська громада й передала селянським колективам, а держава Ізраїль ними не володіє, вона лише створює для тих, хто працює у кібуцах, сприятливі умови господарювання, як і для тих, хто віддає перевагу поселенням типу мошав. На відміну від кібуців у мошавах кожна ізраїльська сім'я окремо обробляє власну землю і лише продукцію реалізує на кооперативних засадах. До речі, в мошавах працює в 1,4 раза більше селян, ніж в кібуцах. Крім того, є ще господарства типового фермерського зразка.

Очевидно те, що і в Україні земля, яка перебуває у власності селян чи в їх індивідуальному користуванні (присадибні ділянки), дає істотно більшу віддачу, ніж та, що в колективних чи державних сільськогосподарських підприємствах. Винятки трапляються зрідка.

Ось офіційні дані за 1995 рік: на площі сільськогосподарських угідь, яка становить менш як 15 % загальної площі, громадяни виростили 46,3 % сільськогосподарської продукції.

Можна по-різному ставитися до приватної власності на землю. Але проголошення її в кількох законодавчих актах, зростаюча увага до неї і збільшення чисельності громадян, які хотіли б мати землю не в користуванні, а у власності, потребують докладнішого практичного опрацювання й розв'язання цієї проблеми. Тим більше, у зв'язку з очікуваним розглядом у Верховній Раді Закону «Про зміни й доповнення до Земельного кодексу України». Мабуть, краще було б підготувати новий Земельний кодекс, не обтяжений не тільки минулим, а й надміру консервативним сучасним, ніж «латати» чинний. Але опрацювання його могло б затягнутися, а час, як кажуть, не терпить.

З великої кількості питань, які доведеться розв'язувати під час обговорення нової редакції Земельного кодексу, зупинюся лише на деяких.

Одне з них — проблема земель, переданих відповідно до Указу Президента України від 10 листопада 1994 року «Про невідкладні заходи щодо прискорення земельної реформи в сфері сільськогосподарського виробництва» у колективну власність недержавних сільськогосподарських підприємств. Як відомо, цей указ не знайшов певної підтримки у Верховній Раді, були спроби звести все до того, щоб усі основні положення цього указу відбилися у новому варіанті Земельного кодексу. Адже гарантування Конституцією власності громадян на землю означає не що інше, як утвердження на найвищому державному рівні приватної власності на неї. Відповідно не повинні викликати будь-якого сумніву права громадян розпоряджатися приватними земельними ділянками: купівлі-продажу, передання у спадщину, дарування, здачі в оренду, застави. Це й потрібно закріпити в новому Земельному кодексі, чітко визначивши в ньому найважливіші механізми практичної реалізації таких прав.

Слід очікувати, що найважче в сесійному залі обговорюватимуться питання щодо купівлі-продажу землі, особливо іноземними громадянами і юридичними особами.

Щодо переходу землі від одних власників до інших шляхом купівлі-продажу. Знаю, що не всі зі мною погодяться, але цього нам не обминути. Подивімося на речі спокійно. Торгівля земельними ділянками вже йде. Нехай приховано, але йде. В селі, зокрема, добре знають, що ціна хати залежить не тільки або й не так від того, якою є вона сама, а який при ній город. То що ж продають? Лише хату чи і землю біля неї? Отож і надалі вдавати, що земля не продається, чи узаконити її купівлю-продаж?

До речі, купівля-продаж землі під личиною придбання хати мала місце навіть у найжорстокіші часи сталінщини.

Щодо продажу земель, переданих у власність колективним сільськогосподарським підприємствам, очевидне те, що у зв'язку з паюванням якусь їх частину можна буде продати лише за умови, що члени підприємства погодяться на зменшення своїх земельних часток (паїв). Скоріше за все, на легке рішення розраховувати безпідставно. Тому можна передбачити два варіанти. Перший: власник сертифіката на земельну частку (пай) виходить з підприємства, одержує землю в натурі і вже потім в установленому порядку розпоряджається нею. І другий, який може виявитися прийнятнішим —через купівлю-продаж сертифікатів як прав на зазначені в них площі земельних ділянок у межах даного підприємства, — окремому членові чи колективу в цілому. Тобто земля за межі підприємства не виходить, і надалі залишається у його власності, але тією чи іншою мірою законним шляхом перерозподіляється між його членами. Не потрібно боятися, що хтось матиме з часом кілька земельних паїв, у тому числі з площею, достатньою для створення середнього фермерського господарства, вийде з підприємства й почне господарювати самостійно. Такий процес відбуватиметься і шляхом одержання земельних паїв у спадщину, в дарунок тощо. Цього нам не обминути, тож потрібно до цього готуватися завчасно.

Не можу не висловити свого ставлення до проблем продажу землі зарубіжним громадянам чи підприємницьким структурам.

Я — противник продажу їм сільськогосподарських земель. Хочуть господарювати на них — нехай беруть в оренду на умовах, прийнятних для власників землі. Поряд з цим, не вважаю виправданим подальшу заборону на продаж земельних ділянок зарубіжним юридичним і фізичним особам, а також особам без громадянства у межах населених пунктів, тобто тих, що не належать до сільгоспугідь.

Буваючи за кордоном, переконався, що там найбільший інтерес виявляють до можливості придбати в Україні землю не для вирощування сільськогосподарської продукції, а переважно для будівництва промислових об'єктів, кемпінгів, торговельних споруд тощо. Але зарубіжний підприємець піде на це лише тоді, якщо він робитиме це на проданій йому земельній ділянці.

Але купівля-продаж землі — це далеко не єдина проблема, яку потрібно буде вирішити в новій редакції Земельного кодексу.

Не менша, навіть більш важлива проблема оренди сільськогосподарських земель. Світове сільськогосподарське виробництво дедалі більше розвивається на орендованих землях, частка яких у загальному обсязі землекористування має стійку тенденцію до збільшення. Уже є зарубіжні фермери, які не мають власної землі, а працюють тільки на орендованих землях. За деякими даними, в окремих штатах США таких фермерів до десяти відсотків. Здебільшого фермери поряд з власною землею обробляють і орендовану, в тому числі, на площі, яка істотно перевищує власні.

Можуть сказати: а хто заважає розвивати оренду землі, адже її дозволено кількома законодавчими актами, чинним Земельним кодексом? Так то воно так, як кажуть у народі, а з хати як? Адже в оренду можна здати лише майно, майнову річ (у нашому випадку земельну ділянку), яку розглядатимемо як річ особливого роду, одержану за сертифікатом. Тобто знову-таки після виходу з підприємства. А земельний сертифікат — це лише немайнове право, яке згідно з чинним законодавством не може бути об'єктом оренди. Маємо зачароване коло: хоче селянин мати додатковий зиск від земельного паю — нехай виходить з колективного підприємства; хоче бути в колективі — хай його пай буде дарунком підприємству. Але ж наш селянин не такий багатий, щоб дарувати колективну землю. Та й в ім'я чого?

Вихід один: знайти спосіб і узаконити право здавати селянами в оренду підприємству не саму земельну ділянку, яку можна одержати за сертифікатом, а сам сертифікат на право на земельну частку (пай).

Хтось може заперечити, що здачі в оренду немайнових прав немає ні в чинних законах України, ні в Цивільному кодексі. На це скажу так: багато чого не було, а нині вже є. Все можна вирішити, якщо на перше місце поставити бажання зробити добру справу. Ми живемо в суспільстві, якого світ ще не бачив (маю на увазі не бідність — є бідніші від нас), в суспільстві, яке долає «розвинутий соціалізм» і хоче збудувати нормальну ринкову економіку. Тож маємо підстави і щодо законодавчих (правових) рішень йти нестандартними шляхами.

На закінчення два найбільш загальні висновки. Перший — земельне законодавство має бути не заборонним, а навпаки, дозвільним, щоб прихилити селянина до продуктивної праці на землі, сприяти поліпшенню життя сільських людей, зміцнювати довір'я до влади, розширювати можливості вільного вибору ними форм господарювання.

Другий — законодавча база щодо села має розвиватися, випереджаючи події. А якщо не вдається, то хоча б іти в ногу з ними. Поки що маємо протилежне. Згадаймо, паювання майна колгоспів було офіційно дозволено Законом «Про колективне сільськогосподарське підприємство» лише через три роки після того, коли воно почало розвиватися на практиці; право на земельні паї було також визнано вже після того, коли паювання землі здійснили чимало колективних сільськогосподарських підприємств; оренда землі йде повним ходом, а законодавча база щодо неї лише на підході.

Значення проблеми земельних відносин чітко визначено в Конституції України, яка називає землю головним національним багатством, що охороняється державою, гарантує право власності на неї і визначає можливість регулювання земельних відносин лише на основі закону. Відповідно до цієї норми мають діяти всі владні органи України.

Ростислав ЧАПЮК,
народний депутат України,
голова Волинської організації Селянської партії України.

Читацький мікрофон

Не народ, а конкретна людина

Слухаючи сесійні засідання, я ніяк не зрозумію, чому мені так погано, коли ви так багато дбаєте про народ. Може, за словом «народ» ви, шановні депутати, втратили конкретну людину? Я пенсіонерка, заробила максимальну пенсію 45 гривень, але сьогодні я жебрачка. Один мій знайомий порадив: якщо хтось не вміє сьогодні жити, хай рушає по смітниках збирати пляшки. Боже, де взяти сил перенести ці образливі слова! А життя в кожного з нас одне, другого не буде і важко доживати свій вік у стражданнях не по своїй волі.

Я вважаю, що до такого життя нас довели комуністи й соціалісти. Чому? Поясню. Вас обрали — значить, вам довірили, а що ви? Коли треба було пограбувати багатих, ви це зробили ще в 1917 році, а коли треба було створити клас багатих уже в наш час — то будь ласка, заради 1 - 2 відсотків надбагатих ви пограбували народ. І смішно до неможливості: з нахаби-злодія народжується пан. А ви забули до прийняття Конституції запитати в того пана декларацію про доходи. Не прийняли закону не тільки про доходи, а й про витрати.

У нашому окрузі й досі немає депутата, а виборчі кампанії тривають, і виділяються на них колосальні кошти з бюджету України. Невже ви не відчуваєте в такому становищі своєї вини, панове депутати? Адже подібного легко уникнути, прийнявши закон про те, що кожен громадянин зобов'язаний прийти на виборчу дільницю і проголосувати. У противному разі на виборця накласти штраф та ще й великий. А ви чомусь на це не звертаєте уваги, значить, когось із вас влаштовують нескінченні вибори і ви добре грієте руки на цих грошах, що нібито йдуть на виборчі кампанії.

Або згадаймо ваучеризацію. Панове, для кого розіграний цей спектакль, адже навіть дитині зрозуміло, що це глобальний обман? А сертифікати на вклади? Та яка поважаюча себе людина ходитиме за тим папірцем? А що на них виділено?

Спілкуючись із людьми, я зрозуміла, якого болю завдано тим, у кого відібрали заощадження. В основному це чесні роботящі люди. Але вони мовчать, вони шоковані. Тим часом це вони обрали вас до найвищого державного органу, бо ви обіцяли захистити їх. Та, прийшовши до Верховної Ради, ви чомусь забули про свою обіцянку. Правда, час від часу для годиться заводите про це мову, але далі балачок справа не рухається. Робимо висновок, що в депутати ви пробиралися заради свого благополуччя.

Кожний з вас у душі має свого Бога — совість. Нехай вона прокинеться, і ви повернетеся лицем до своїх виборців, до кожної окремої людини.

Олена НІКОЛАЙЧЕНКО.

Одеса.

Мусимо ще й дітям і онукам допомагати

Тяжко нині живеться всім, але найтяжче тому, хто на роботу ходить добросовісно, а зарплати не одержує. І змушені старі батьки-пенсіонери утримувати на свою пенсію ще й сім'ї дітей. Моя думка така: якщо підприємство погано працює та ще й не виплачує грошей людям, то треба міняти керівників. Бо вони у своїх кріслах сидять ще відтоді, відколи їх туди посадив райком партії. Саме сидять, а не керують. А за своє «сидіння!» та ще й зарплату гарну отримують, і штати пороздувалися так, що виходить за принципом: на одного Івана аж чотири пана. Дорога Верховна Радо! Захисти своїх виборців від таких панів або примусь їх працювати. Мабуть, для цього потрібен відповідний закон? Подумай!

Григорій ВАСИЛЬЧЕНКО.

Красносілка
Бершадського району
Вінницької області.

Шкода, картоплю збути нікуди

Шановні депутати! Допоможіть нам вирішити питання з картоплею. Цього року в нас дуже гарно вродила картопля, а це, як ви знаєте, дуже смачний продукт. Однак нам нікуди її збути, а є ж області, де її із задоволенням придбали б. Самі ми не маємо змоги її вивезти, то нехай би організували пункти приймання чи заготівельні, як це було колись. І було б добре для всіх — і тому, хто купує, і нам свіжа копійка була б, та хоч би дітей взули-одягнули на зиму. Бо від колгоспу вже другий рік ми не отримуємо грошей. Може, цього листа прочитає наш депутат п. Бутейко, то просимо його нам допомогти. Ми розуміємо, що він людина дуже зайнята, але ми за нього голосували і сьогодні потребуємо допомоги. Допоможіть нам збути картоплю. бо вона в нас пропадає!

Ганна ШЕМЕТЮК.

Волиця
Камінь-Каширського району
Волинської області.

Чий профіль «більш президентський»

ДЕЩО театралізований передвиборний марафон фінішував у США, і сьогодні настав час остаточно визначитися: хто, зрештою, керуватиме супердержавою?

Кому ви більше довіряєте: демократові Біллу Клінтону чи республіканцеві Роберту Доулу? На жаль, американців, бажаючих відповісти на це запитання, не так вже й багато. Очікується, що голосувати прийде лише 40 відсотків виборців. Дехто вбачає в цьому ознаку стабільної держави, яку завжди супроводжує аполітичність більшості. Інші, навпаки, б'ють на сполох: американські громадяни вже не вірять, що одна людина, хай і президент, зможе за чотири роки суттєво змінити їхнє життя. Принаймні, змінити його з хорошого на ще краще.

Усі перепалки між основними кандидатами, їхніми заступниками, дружинами і навіть домашніми тваринами вже не хвилюють більшість у Сполучених Штатах. За свідченням спеціалістів, ані Клінтон, ані Доул не змогли запропонувати своїм виборцям якісь нові, свіжі ідеї, а лише гаряче сперечалися про шляхи розв'язання традиційних проблем і не поступалися один одному в дрібницях.

Щоправда, деяку байдужість американців до передвиборних баталій з лихвою компенсувала непідробна зацікавленість міжнародного співтовариства. Політики великих і малих країн ловили кожне слово, сказане як Клінтоном, так і Доулом про майбутній американський зовнішній курс.

Обидва кандидати планували ще більше зміцнити позиції США в світі, хоча й нині без американців не обходиться жодна важлива міжнародна подія. Відмінність полягає лише в тому, що Доул пропонував надалі вживати радикальніших заходів щодо «неслухняних» країн і режимів. Республіканець вважає свого суперника м'якотілим, нерішучим і непослідовним. Рішення про застосування більш жорстких санкцій проти Куби, бомбардування Іраку було прийнято Клінтоном не в останню чергу під тиском республіканців.

Зміни, які завжди супроводжують будь-які вибори, не за горами. Якщо президентом стане Роберт Доул, Сполучені Штати будуть більш безкомпромісні щодо розширення НАТО на Схід, суворіше розмовлятимуть із Москвою про війну в Чечні і тиснутимуть до останнього на режим Саддама Хусейна. Натомість, якщо переможе Білл Клінтон (а це найімовірніше), то, мабуть, відбуватиметься... те саме, вважають міжнародні експерти. Адже президент, переобраний на другий термін і не наляканий перспективою майбутнього «звітування» перед виборцями, завжди почувається вільніше. Напевне, що Клінтон захоче внести свіжий струмінь у світову політику.

Ще кілька місяців тому найдосвідченіші політики з команди президента США — держсекретар Уоррен Крістофер та міністр оборони Уїльям Перрі — заявили, що припускають можливість піти у відставку. Чи пов'язано це якось із їхньою діяльністю на міжнародній арені — невідомо, але кажуть, що Клінтонові навряд чи вдасться знайти гідну заміну цим двом «блискучим професіоналам», вважають американські журналісти.

Та не будемо говорити про світову політику взагалі. Поміркуємо краще, як після виборів зміняться конкретні відносини Вашингтона та Києва? Надзвичайний та Повноважний Посол Сполучених Штатів Америки в Україні Уїльям Міллер вважає так: «Нині майже немає сумнівів, що президентом країни буде обрано Білла Клінтона, який випереджає, за опитуваннями, Роберта Доула на 10—20 відсотків голосів. Але навіть якщо припустити, що главою держави стане республіканець, то й тоді політика США щодо України істотно не зміниться. Адже обидва кандидати неодноразово висловлювалися за підтримку Києва у всіх галузях: політичній, економічній, військовій».

Нині пан посол відбув до Вашингтона, аби особисто проголосувати на президентських виборах, а також взяти участь у роботі нещодавно створеної комісії «Кучма—Гор». І, на мою думку, Уїльям Міллер не дуже вірить, що ім'я Альберта Гора, «правої руки» Білла Клінтона, зможе після виборів зникнути з назви спільної україно-американської комісії, поступившись місцем якомусь республіканцеві. Але побачимо.

Надія БЕДРИЧУК.

Чи стануться в Болгарії великі зміни?

У другому турі президентських виборів у Болгарії переміг представник об'єднаних сил опозиції Петр Стоянов. Як повідомив редакції перший секретар посольства України в Болгарії Віталій Москаленко, за Стоянова проголосувало 58,9 відсотка виборців, а за Маразова, який представляв інтереси Болгарської соціалістичної партії (БСП), — 41,1 відсотка.

На прес-конференції представники опозиції дали зрозуміти, що тепер болгарам слід чекати дострокових парламентських виборів. Цю думку підтримали прихильники Стоянова, які до глибокої ночі веселилися на площах та вулицях Софії.

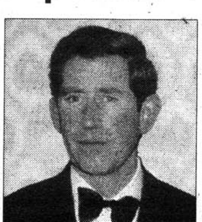
У свою чергу, представники БСП Іван Маразов і Прем'єр-міністр Жан Віденов закликали опозицію до конструктивного співробітництва. Причини своєї поразки соціалісти вбачають в економічній скруті Болгарії, різкому падінні рівня життя народу. Та докладний аналіз підсумків виборів соціалісти зроблять на пленумі БСП.

А тим часом Петр Стоянов готується до вступу на посаду Президента Болгарії. Інавгурація відбудеться через три місяці.

Отже, Болгарія на порозі великих змін?

У відносинах з Британією – новий поворот. ПРИНЦиповий

ЯКЩО поставити собі за мету перелічити всі титули цієї визначної особи, то, мабуть, не вистачить і газетної сторінки. Тому журналісти завжди скорочують це ім'я до мінімуму: Принц Уельський Чарльз — саме такий підпис стоїть сьогодні під фотознімками на перших сторінках українських видань.

Що й казати, це так часто київськими вулицями ходять королівські особи, та ще й із самої Британії! Майже екзотичне для нас слово «принц» здатне так заворожувати й викликати пошану, що мимоволі перестаєш вірити всім чуткам і пліткам про Чарльза.

А злі язики не жаліють королівської особи. Комусь не подобається його зовнішній вигляд («На обличчі не видно присутності думки!»), хтось вважає, що принц надто часто прислухається до порад своєї матері Єлизавети II («Не по-чоловічому!»). А під час сімейної драми майбутнього короля камінця у Чарльза не кинув хіба що ілінивий.

Кажуть, що саме сварки з Діаною і похитнули авторитет принца на батьківщині, натомість як за кордоном його «акції» залишилися незмінно високими. Проте навіть і тепер, за опитуваннями, більшість британців воліє бачити Чарльза на троні. Майбутній король великої держави і батько майбутнього короля (свого часу і його старший син Уїльям отримає «кермо» влади) — так кажуть про Принца Уельського не гострі на язик телекоментатори, а щирі прості піддані.

Тож висловимо свою пошану Його Королівській Високості й ми. Візит Чарльза в Україну, може, й не має особливої політичної ваги, бо гість з туманного Альбіону прибув до нас без будь-якої офіційної місії: ознайомитися з історичними місцями, поспілкуватися з кримськими мусульманами. Але вже й така поїздка Принца Уельського своєрідне визнання наших політичних змін. Адже під час «холодної війни» Чарльз (який, до речі, об'їздив мало не півсвіту) й гадки не мав здійснити такий візит. Отже, щось потроху змінюється на краще. Хоча шанувальники британської монархії — за консерватизм традицій...

Надія ВЕРБИЧЕНКО.

Хроніка. Факти. Події

• Бухарест

Перший тур пройшов нормально

«Нормальною» назвав представник Центрального виборчого бюро Мірча Арон активність виборців на президентських і парламентських виборах у Румунії. На 15 годину за місцевим часом проголосувало 38,16 відсотка румунських громадян, які мають право голосу.

• Белград

Краще контроль, аніж бойкот

Не справдилися прогнози опозиції про те, що вибори до парламенту Югославії й місцевих органів влади пройдуть «під контролем влади» без участі спостерігачів. Центрвиборчком зареєстрував близько 80 іноземних представників від ОБСЄ, Європейського Союзу, інших міжнародних організацій, які контролюють хід голосування в багатьох районах Югославії. Опозиційний блок «Єдність» після загроз бойкотувати вибори добився включення своїх спостерігачів до виборчих комісій для контролю за голосуванням і підрахунком бюлетенів.

• Рим

Скоро вдарить суд

Президент Італії Оскар Луїджі Скальфаро і міністр оборони Італії Беньямино Андреатта у зв'язку з Днем збройних сил поклали вінки до меморіалу жертвам розстрілу нацистами італійських заручників у Ардеатинських печерах під Римом 1944 року. Церемонія у пам'ять про цю трагедію стане особливою подією для родичів розстріляних: невдовзі в Італії починаються судові процеси над організаторами цього кривавого злочину — есесівцями Еріхом Прібке та Карлом Хассом.

• Дублін

Вирішили домовитися таємно

Уряд Великобританії почав таємні переговори з Ірландською республіканською армією (ІРА) про припинення бойових дій і відновлення перемир'я. Про це повідомила з посиланням на достовірні джерела авторитетна ірландська газета «Санді трибюн». У серпні 1994 року ІРА відмовилася від насильства на користь політичного врегулювання, однак через сімнадцять місяців повернулася до актів терору, не задоволена повільними, на її думку, темпами переговорного процесу.

• Мінськ

Конституція як яблуко розбрату

Після невеликої перерви сьогодні продовжить роботу друга сесія Верховної Ради Білорусі тринадцятого скликання. Очікується, що на обговорення поставлять питання про призначене в країні на 24 листопада всенародне голосування. На референдум запропоновано сім питань, з них чотири — президентом Білорусі Олександром Лукашенком і три — Верховною Радою. Найбільш важливими вважають питання про прийняття двох редакцій Конституції країни, які практично заперечують одна одну.

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» і зарубіжних агентств.

І звідки в наших службовців оця німецька педантичність?

НЕЩОДАВНО в Києві презентовано проекти україно-німецького співробітництва у справі підготовки державних службовців у межах програми федерального уряду Німеччини TRANSFORM, спрямованої на підтримку реформ у країнах Центральної і Східної Європи.

Якщо ти заснував свою справу і в тебе «не клеїться», то страждає від цього лише кілька чоловік. Але якщо ти — державний службовець і погано виконуєш свої обов'язки, то тут уже постраждалих набагато більше. Така нехитра арифметика спонукає дійти висновку: державні службовці насамперед мають бути професіоналами, адже від їхньої кваліфікації залежить успіх і політичних реформ.

Навчити українські «кадри» швидко і вправно працювати, а з бюрократів зробити усміхнених і привітних управлінців спробують Українська Академія державного управління при Президентові України, Міністерство внутрішніх справ Німеччини, Освітньо-соціальний відділ та Академія Спілки німецьких державних службовців, Фонд Ганса Зайделя за сприяння посольства ФРН в Україні.

Юрій ЗЕЛІНСЬКИЙ.

Курйоз

Не того поховав

ФІЛІППІНСЬКИЙ президент Фідель Рамос зумів розсмішити всіх, розповідаючи про цілком серйозну річ: проведення в Манілі наприкінці листопада зустрічі глав держав та урядів країн—членів Організації азіатсько-тихоокеанського економічного співробітництва.

Під час прес-конференції президента запитали про так званий «чорний список», що містить близько 100 імен видатних зарубіжних діячів, яких би не хотіли бачити учасники саміту. Як правило, небажаною була присутність відомих правозахисників та противників диктаторських режимів, які своїми «недолугими» запитаннями могли б зіпсувати настрій деяких керівників азіатських держав.

Серед персон нон грата названо і вдову французького лідера Франсуа Міттерана, повідомляє газета «Філіппін дейлі інкуайрер». Саме згадуючи її, президент Філіппін сказав: «Немає причин не пускати цю пані до країни, оскільки вона вже померла». Цю сенсаційну помилку миттєво розтиражували журналісти всього світу, дорікаючи Фіделю Рамосу: «Він відправив на той світ не того з Міттеранів!». Довелося президентові відкрито визнати свою неправоту і надіслати листа з вибаченнями до Парижа. Щоправда, з «чорного списку» вдову Міттерана не вилучили: бачити її в Манілі наприкінці листопада не хочуть. Принаймні живою.

На знімку: вдова Міттерана жива й здорова, наперекір філіппінському президентові.

КУДИ ЛЕТИТЬ НАШ КОРАБЕЛЬ,

або 33 «Н» цивільної авіації

ЗА ОСТАННІ десять років тональність газетних публікацій про ситуацію в українській цивільній авіації від суто захоплених, на зразок «надійні крила», знизилась до аж надто песимістичних, за винятком кількох галасливих «ура-інтерв'ю» про суцільні успіхи окремо взятих авіапідприємств.

А тим часом серед майже 100 авіакомпаній, що з'явилися на українському ринку, є одна, досвід роботи якої заслуговує на увагу. Хоча б уже тому, що вона —унікальна. Як для України. Бо для цілого світу така робота — звичайне явище. Чи не тому над нею час від часу збираються хмари, які розганяти стає дедалі важче? А скільки домислів і вигадок, а скільки атак доводиться відбивати керівництву цього підприємства, що ризикнуло працювати, відповідно до законів ринку.

Мова йтиме про авіакомпанію «Міжнародні авіалінії України» (МАУ). А співрозмовник кореспондента «Голосу України» її президент — Віталій Миколайович ПОТЬОМСЬКИЙ.

— Віталію Миколайовичу, про ваше підприємство ходить стільки чуток, що вистачило б не на одну компанію: що хтось колись на цьому заробив, що небо над Україною ви продали іноземцям, що завдаєте державі самих лише збитків, звісно, одночасно збагачуючись особисто і т. д. Це чому?

— Це тому, що маємо феноменальну ментальність. І ми й досі чекаємо, що прийде «хтось» — і за порухом чарівної палички у нас з'явиться все. Пам'ятаєте, скільки надій покладали на кооперативи? А на малі підприємства? А на спільні? Де нині кооперативи і малі підприємства? Давно вже «випарувалися», бо ми з однаковим ентузіазмом і створюємо кумирів, і розвінчуємо їх. Правда, СП знищити не вдалося, бо у них гроші іноземних інвесторів — з цим не пограєшся.

Так і наша компанія — вона саме така, якою й має бути за ринкових умов. А це, хоч як дивно, і досі щось «не таке» в Україні.

З чим ми прийшли у незалежність, маю на увазі цивільну авіацію? І що є незалежність для звичайного підприємства? Це — можливість варитися у власному соку на основі нормальної економічної інтеграції.

Цивільна авіація, коли ми стали незалежні від Аерофлоту, була чи не в найгіршому стані: ми залишилися не з найкращими літаками, правда, було їх кому обслуговувати. І все. Ключові питання, як, скажімо, маркетинг, управління фінансами, система представництв за кордоном, — усе це було в Москві. Україна не мала ані досвіду, ані фахівців, ані відповідного законодавства. А потрібно було створювати нову цивільну авіацію, бо конкуренти не дрімали.

Але авіаційний бізнес чи не найскладніший у світі. І розвернутися та ще й без грошей з колективом, який налічував 36 тисяч працівників, було неможливо. Тому тодішні керівники «Авіаліній України» вирішили створити невеличке ядро — компанію, яка розвивалася б поступово, але вже з перших кроків працювала за законами ринку. А в основу заклали три «Н» —нова компанія, нові літаки, нові маршрути. Так з'явилися «Міжнародні авіалінії України» (МАУ).

— Навколо яких і досі не вщухають пристрасті...

— З приводу «продажу неба»? Це так несерйозно, що мені навіть і казати про це не хочеться. Але маю нагадати, що 1993 рік, коли створювалися МАУ, був винятково сприятливим для іноземних інвесторів: закон про захист іноземних інвестицій дав можливість працювати тим, хто хотів вкладати капітал в українську економіку. Щодо цивільної авіації, то Президент України підписав розпорядження про підтримку міжнародної авіадіяльності, що мало до МАУ безпосередній стосунок. Отже, ця компанія не з'явилася підпільно. До речі, створена вона за рішенням зборів трудового колективу Бориспільського авіапідприємства. І хоч це не моя заслуга, бо я тоді навіть не працював у цій галузі, рішення було єдино правильне, українські авіатори мали позбутися негативного іміджу колишньої радянської компанії, бо тоді весь світ знав, що Аерофлот — це погано. Треба було перейти на нову техніку, цілком змінити сервіс, завоювати своє ім'я на міжнародному ринку. І без грошей.

— А чи не простіше це було зробити на базі, скажімо, Бориспільського авіапідприємства?

— Не простіше. Для того, щоб компанію сприйняли у світі, вона повинна бути ринкова. А на той час це підприємство було суто соціалістичною структурою, до складу якої входив і аеропорт. Ніде в світі це не заведено, а здійснити його розподіл — забрало б надто багато часу.

Слід сказати, що МАУ створювалися у сприятливій ситуації не тільки в Україні, а й на міжнародному авіаційному ринку — на тлі загальної його депресії: попит на нові літаки зменшився, збитки від їх виробництва становили 15 мільярдів доларів. А тут народжується покупець — нова компанія з перспективною розвитку. Правда, без грошей, але ж це справа наживна. Так з'явився партнер — ірландська фірма Джі Пі Ей, з якою «Авіалінії України» створили спільне підприємство — компанію «Міжнародні авіалінії України», в яке українська сторона гроші не вносила, а ірландська, як іноземний інвестор, дала нову техніку і « ноу-хау».

— Так буває?

— Буває. І нічого надприродного тут немає: українська сторона внесла як статутний капітал права на експлуатацію кількох маршрутів.

Бачите, люди, які не знаються на цих проблемах, вважають неістотний такий внесок Джі Пі Ей, мовляв, велике діло — передати в лізинг. І ніхто не замислюється над таким фактом: в Україні майже 100 авіакомпаній, а «Боїнги» в лізинг змогли взяти лише «Міжнародні авіалінії України».

— Чому?

— Тому, що початкові затрати на утримання і обслуговування «Боїнгів» величезні: слід обладнати робочі місця, перекваліфікувати пілотів, техніків і обслуговуючий персонал, закупити обладнання і запасні частини. Це нашим авіакомпаніям і досі не по кишені. А я вже казав, що МАУ брали літак у лізинг у надзвичайно сприятливий для себе час, коли попит на цю техніку зменшився. Тому Джі Пі Ей мало того, що взяла на себе всі витрати, то ще й перші три місяці не брала лізингової плати. І що важливо: Джі Пі Ей посприяла, щоб МАУ мали доступ до стандартів міжнародної діяльності. Тому компанія почала не з нуля, а маючи зарубіжний досвід.

— МАУ заплатили за це маршрутами, які мали б експлуатувати українські авіатори? Кажуть, на багатьох з них — господар Джі Пі Ей...

— Це — абсурдні чутки, бо Джі Пі Ей ніколи не була авіакомпанією і ніколи нею не буде, бо має інший, не менш вигідний бізнес. Це все одно, коли б МАУ раптом почали вирощувати капусту... Та й українське законодавство не дозволяє таким підприємствам екплуатувати маршрути.

— Нема-нема, та й кидають у ваш «город» камінчики: навіщо державі збиткова компанія?..

— Уже минулий рік був роком, коли ми працювали в режимі самоокупності і одержали чистого прибутку 300 тисяч доларів. Але, очевидно, цей факт потребує пояснення. Річ у тім, що коли МАУ створювалася, то в основі її діяльності закладалося, як і в усьому світі у таких випадках, три «Н». У нас же, за відомих усім обставин, цих «Н» з'явилося 33. За бізнес-планом ми мали одержувати прибуток лише на четвертому році діяльності. Це — нормальна світова практика.

Але не обійшлося без проблем: для того, щоб вийти на прибуток, компанія повинна була мати робочий капітал, який мав внести третій засновник. Сталося так, що цей третій з різних причин відмовився від участі у проекті. І хоч МАУ нині й прибуткова компанія, однак відсутність робочого капіталу створює труднощі, яких не повинно було виникати. Вийшло так, що створили красиву машинку за міжнародними стандартами, але грошей на бензин немає.

А з чого починається авіація? Не з неба, не з літака і не з романтики, а з витрат: з першої секунди, коли рейс розпочався, слід платити. А прибуток від рейсу приходить лише за два місяці. От чому потрібен робочий капітал...

Але компанія працює і досить успішно розвивається: нині маємо вже три «Боїнги», експлуатуємо 13 міжнародних маршрутів.

— Чотири роки тому МАУ створювалися як дочірнє підприємство «Авіаліній України». Після змін і реорганізації у цій компанії вас підпорядкували Фонду державного майна України. Це певною мірою полегшило ваше життя?

— Власне, нічого не змінилося. Держава привела все відповідно до чинного законодавства. Вона — засновник МАУ з 84 відсотками капіталу. Тобто компанія є державною власністю, якою від її імені керує Фонд державного майна. А щодо полегшення долі, то маю сказати, що ми не взяли у держави ані шеляга. А от податки платимо справно.

— Що сьогодні МАУ для України і для пасажирів?

— Це — чотири роки роботи на міжнародному ринку за світовими стандартами, де ми створюємо позитивний імідж України, що не так уже й мало для такої держави, як наша. Ми літаємо на «Боїнгах», а це щось та означає, особливо, коли врахувати, що дедалі більше країн відмовляється приймати літаки радянського виробництва. Зрештою, наша компанія — своєрідний полігон сучасної техніки і технології в галузі авіаперевезень, де маємо 500 робочих місць для пілотів, техніків, іншого обслуговуючого персоналу.

А для пасажирів... У них є можливість вибирати. І, звичайно, ми хочемо, щоб вони вибирали нас. Цього року їх кількість сягне 200 тисяч. Багато це чи мало, мабуть, зрозуміє той, хто починав з нуля, незалежно від галузі діяльності.

— І куди ж полетить ваш корабель у найближчому майбутньому?

— Плануємо взяти в лізинг ще один «Боїнг» з тим, щоб збільшити кількість рейсів на вже діючих маршрутах. Крім Європи, плануємо освоювати так зване близьке зарубіжжя — колишні радянські республіки, бо пасажири вирушають туди здебільшого через Москву. Їм — послуги, нам—гроші. Є й гарні звістки: іноземні інвестори згодні вкладати капітал, беручи за оцінку потенціал компанії. Будемо працювати.

— І насамкінець, Віталію Миколайовичу: в нас є ринок?

— Я відповів би обачливо: ми йдемо до ринку. На цьому шляху ще дуже все неоднозначно, але йдемо...

Інтерв'ю взяла
Валентина ПИСАНСЬКА.

Вітчизняний стиль

БУДЬМО!

або Короткий тост за «Українську з перцем»

Традиційно українська земля славиться своєю гостинністю. А яке ж то застілля без міцних напоїв? Щоправда, останніми роками на наших столах дедалі частіше зустрічаються пляшки з іноземними етикетками, такий собі символ харчової демократії й ринку з прозорими кордонами. На жаль, дуже часто зовнішня упаковка продукту не відповідає вмістові.

У Львівському виробничому об'єднанні спиртової промисловості — одному з найбільших в Україні гарантують якість лікеро-горілчаних виробів. Рідний смак української горілки забути важко. Проте, на жаль, обсяг її виробництва скоротився. Раніше на Львівському ВО видавали «на-гора» по 20—30 декалітрів щодоби, а нині — не більш як п'ять—шість.

Ще нещодавно прикарпатські лікери і 40-градусні напої були популярні в Росії. Сусіди були головними зовнішніми споживачами українського алкоголю. Нині російський ринок вибудовує законодавчий паркан, який захищає власного виробника від зазіхань ззовні, і тому легально поставляти «Українську з перцем» на російський прилавок не так-то вигідно для наших спиртовиків. А отже, практично всі 1200 декалітрів «Казацкой», «Львовской», фірмової «Галичины», «Гетьмана», лікерів «Святкового», «Кофейного», «Вишневого», які випустив завод нинішнього року, пішли з конвеєра в місцеву торговельну мережу.

Втім, не кожному українському покупцеві нині по кишені вітчизняна горілка. З подорожчанням зерна (160 доларів за тонну) на 17% зросла ціна на алкоголь. Проте наш питний ринок багатий на міцні напої різного розливу: підпільні торгаші під виглядом горілки продають у кращому разі самогонку. Звісно, і ціна на такий товар дещо нижча, ніж на державний. Часто, заощаджуючи на пляшці, придбаній у комерційній мережі, 50 копійок, покупець одержує у кращому випадку головний біль, у гіршому — токсичне отруєння і реанімацію.

Експерти Львівського державного лікеро-горілчаного заводу наполегливо рекомендують: вимагайте сертифікат якості, купуючи міцні напої в комерційній мережі.

Заступник директора Львівського ВО спиртової промисловості Богдан Мартяк констатував покращення ситуації зі збутом у зв'язку із запровадженням акцизних марок і нової грошової одиниці. Втім, акцизні марки —тимчасовий стабілізатор. Їх продавали на львівському базарі вже за кілька тижнів до того, як їх почали наклеювати на пляшкову продукцію державні виробники.

Час антиалкогольної кампанії минув. Але й сьогодні вітчизняний виробник міцних напоїв переживає нелегкі часи: великі податки, конкуренція ззовні, проблеми з тарою і транспортуванням, бліда упаковка, підробки, мита, табу на рекламу алкогольних виробів... У даному разі поняття здорового глузду і здорового способу життя унеможливлюють один одного. Разом з тим виробництво алкоголю завжди було прибуткове і рентабельне. Підтримавши вітчизняного виробника хоча б морально, держава отримає в бюджет відчутну матеріальну «подяку».

Ольга ВАУЛІНА.

СОКОЛІВСЬКА «УКРАЇНА» НЕ СКЛАДАЄ КРИЛ

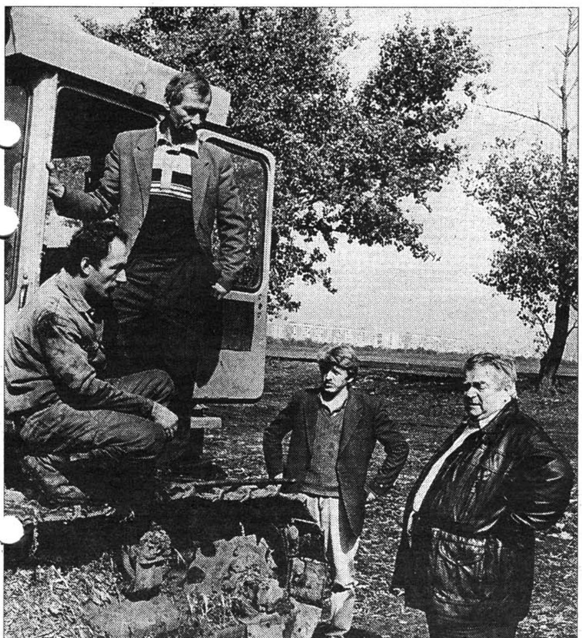

Юрій ВЕНГЕРЕШ (фото),
Микола ВОЛОК,
«Голос України»

Є за два кілометри від Кіровограда в селі Соколівське КСП «Україна». Господарство міцне. Заможним стало воно після того, як двадцять п'ять років тому місцевий колгосп очолив колишній моряк, капітан третього рангу Василь Войчук.

— Прийняв я тоді господарство геть розвалене, а село вкрай занедбане, — згадує Василь Іванович. — Було тоді в Соколівському 380 садиб, а тепер — 1380. У першому класі місцевої школи було сім учнів, а тепер — чотири початкові класи. А в селі є такі будинки, яких, переконаний, не знайдете більше в Україні.

Голова, якщо й перебільшує, то ледь-ледь. Бо за чверть століття його керівництва господарство не лише піднялося з колін, а й стало одним із кращих в області. Поруч із поновненими рослинницькою і тваринницькою галузями з'явилася ще й потужна переробна.

Свій консервний цех, скоріше, міні-завод, обладнаний найсучаснішим устаткуванням. Поруч — чотиригектарний тепличний комплекс, щоправда, нині не діючий через страшенну дороженечу газу. Своя пекарня, цех борошняних виробів із магазином. Смачний хліб, якого не знайдеш в обласному центрі, для своїх коштує тридцять, а для сторонніх — п'ятдесят копійок. Є ковбасний цех, вироби якого відправляють на Донбас, олійня, крупорушка і ще багато чого такого, про що інші можуть просто мріяти.

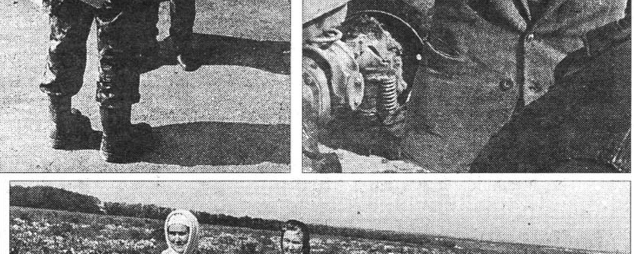
Звісно, криза не обійшла й Соколівське, але Войчук та й увесь колектив не з тих, хто пасує перед труднощами. Нема збуту продукції, якої в банках (огірки, помідори, соки, різноманітні аджики, кетчупи та салати) на складі накопичилося на дев'ять мільярдів карбованців, — соколівці знайшли інший вихід. Давлять помідори на сік, заливають у бочки і на околиці Кіровограда продають городянам щодня по 7—9 тонн. Купують охоче відрами і бідонами сорокалітровими. Туди ж щодня возять молоко високої якості, нерозведене, що, до речі, подекуди буває. Тримають марку. Вродила капуста та інша городина в орендній овочівницькій бригаді — теж на ринок. Так щодня і мають свіжу копійку.

— Мені вже шістдесят шість, — підсумовує пройдене Василь Іванович. — Можна було б і на відпочинок. Але не дає спокою думка: як я можу кинути в такий час своїх односельців? Це ж буде зрада. Ні, будемо боротися разом, разом переживемо труднощі. Буде ж бо світло в кінці тунелю.

САРКОФАГ,

або «Гамівна сорочка» для четвертого реактора

(Початок на 1-й стор.).

Під 300 тис. кубічних метрів та 20 тис. тонн металоконструкцій лежить не відомий нам ядерний монстр. І то не перебільшення. Адже сказавши «а», себто спрямувавши дію атома на благо, людство не спромоглося сказати «б», а відтак убезпечити себе від таких «чорнобилів». Так, за підрахунками вчених, під шатром четвертого реактора міститься 180 тонн урану. І хоча процеси, що відбуваються в «саркофазі», контролюють різні прилади, нині ніхто з певністю не може сказати, що «Укриття» безпечне. Особливо після того, як 12, 16, 19 вересня було зафіксовано підвищення нейтронного потоку та гамма-випромінювання всередині об'єкта.

Що ж, фактор часу паралельно працює у двох напрямках: з одного боку, вщухають процеси розпаду ядерних матеріалів, з другого — у глибині «саркофага» відбуваються хімічні реакції, усе начиння зношується, старіє. Чи не тому фахівці говорять про надійніший об'єкт — «Укриття»-2». Звісно, все це потребує чималих коштів. До слова, цьогорічне обслуговування «саркофага» обійшлося країні в 20 млн. доларів. Щодо підписаного у грудні минулого року меморандуму між Україною та «великою сімкою» про поступове закриття ЧАЕС до 2000 року та про зведення другого «саркофага», то все це за підрахунками західних учених обійдеться від 1,1 до 1,3 млрд. доларів. Перші 181,1 млн. екю мають надійти лише в січні 1997 року.

А тим часом, аби убезпечити людей від радіації на об'єкті «Укриття» працює понад 800 чоловік —робітників, інженерів, учених. Адже й нині, як показують датчики, рівень радіації в череві четвертого реактора сягає 2000 рентген на годину.

Чорнобильська катастрофа дорого обійшлася нашому народові. Та й самому Богові відомо, скільки ще вкоротить вона життів, скільки десятиліть висітиме над людськими головами дамокловим мечем. Однак нам від Чорнобиля нікуди не втекти, нікуди не подітися. То наша біда. А з бідою, як відомо, не треба миритися, а треба боротися. Від нашого розуміння того, що сталося, від копіткої роботи залежатиме доля не просто зони, а прийдешніх поколінь.

Чим живе зона сьогодні, що турбує людей, які працюють тут? На ці та інші запитання відповідають гості редакції — Михайло ШУЛЬГА, завідувач виробничо-технічного сектора адміністрації зони відчуження, та Ніна МЕЛЬНИК, голова правління Чорнобильської організації фонду «Відродження — Чорнобилю».

—Михайле Федоровичу, що таке, на вашу думку, зона сьогодні? Адже спливло десять років, змінилася і ситуація на території відчуження, і наше ставлення до чорнобильських подій.

—Так, ці десять років були роками переосмислення чорнобильської трагедії, а ще — великої роботи. У ті квітневі дні 1986-го я був начальником Чорнобильського комбінату комунальних підприємств, брав безпосередню участь у ліквідації аварії. Бачив самовідданість багатьох людей, як-от Івана Чорного, котрий очолював першу вахту комбінату. На жаль, уже рік, як ця людина пішла з життя. Це лише один постчорнобильський штрих, а скільки їх було і ще буде?.. Однак повернімося до зони. Її територія вимірюється 204 тис. га. До неї увійшли 74 села і два міста — Чорнобиль і Прип'ять. Щодо мене, то я досі не можу зрозуміти, чому було окреслено саме 30-кілометрову зону, а не 20-ти чи 50-ти. Адже деякі території потрапили до зони відчуження випадково. Скажімо, Поліський район виявився набагато бруднішим від південної частини зони відчуження. До речі, до цьогорічної програми робіт у зоні відчуження ми включили обстеження вищезгаданої частини та визначення технологій використання забруднених земель.

Найболючіше: досі не маємо затвердженої національної програми з ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи. І хоча вона вже двічі розроблялася, але так і не знайшла підтримки на високому державному рівні. Є, звичайно, концепція такої програми, але це лише напрямок, який не означає дії. Звісно, щось у зоні роблять, дезактивують, життя нaчебто йде, але цього замало.

—Чого, на вашу думку, не вистачає в зоні?

—Передовсім, належної наукової оцінки. Адже досі на об'єкті «Укриття» не визначено баланс ядерного палива. Внаслідок катастрофи його розкидано вусібіч. Подейкують, що такі дані начебто є, але персонал їх не має. Раніше під шатро заходили так звані сталкери, нині ж цього не робить ніхто. Тож відстежити, куди поділися уламки і як вони себе поводять, неможливо. Крім того, відсутня нормативно-технічна документація з технічного обслуговування об'єкта. На жаль, нині тут здійснюють не експлуатацію, а технічне обслуговування «саркофага». Щоправда, можна говорити й про деякі зрушення. Новий міністр з питань надзвичайних ситуацій Валерій Кальченко одразу звернув увагу на необхідність проведення незалежної експертизи ефективності робіт, які проводять у зоні відчуження. Досягнуто також деяких позитивних змін на об'єкті завдяки вмілому керівництву Валентина Купного.

—Чи виправдало себе «Укриття»?

—Звісно, так. Воно дало якусь надію людям, нехай і тимчасову. До слова, будівельно-проектний строк служби об'єкта — 30 років. Однак уже нині в деяких спеціалістів його стан викликає тривогу. Твердять: може впасти покрівля, яка спирається на так звану балку «Олена». Тож зрозуміло, що ці проблеми нагальні. І їх треба розв'язувати. Як і проблему відновлення чорнобильських земель. Треба нарешті визначитися: можна чи не можна жити в Чорнобилі. Якщо ж можна, то коли? Прикро, але за це десятиріччя фахівцями не створено дійових технологій поводження з радіоактивними відходами, дезактивації та відновлення забруднених земель. Це завдає неабиякої моральної шкоди, передовсім чорнобилянам. Приміром, досі не вирішено питання власності у місті Чорнобилі. Якщо сільські переселенці взамін хат одержали рівноцінне житло, то городяни — здебільшого лише страхові суми. Але згідно із законом про власність ці люди мають право чи то на покинуті квартири, чи то на повну компенсацію.

—Ніно Іванівно, вам як голові правління чорнобильської організації фонду «Відродження —Чорнобилю», добре відомі всі плюси і мінуси чорнобильських буднів.

—Скажу, що на мою долю випала страшна місія —оголосити по радіо населенню про евакуацію у зв'язку з аварією на ЧАЕС. Бо тоді, у квітні 86-го, я працювала на радіо. З тих пір було всього: і переселення, і тривоги. А ще повсякденна турбота про наш край. Мене може зрозуміти лиш той, хто з болем у серці покидав рідні домівки на деякий час, а виявилося — назавжди. І нині, як на мене, нікому нема діла до переселенців. Більшість із них так і не прижилися на новому місці. І чекають повернення додому. Певно, довго чекатимуть, бо у природи свої закони. Заростають села, Чорнобиль, руйнуються будинки. А тим часом у місті триває боротьба місцевого населення за власність. Її відстоює і наша організація. Нині у Чорнобилі, в селах Куповатому, Опачичах, Іллінцях, Шепеличах, Городищі мешкають люди. Усі вони тримають свійських тварин, сіють, збирають хліб. І навіть не думають про якийсь там від'їзд. У Чорнобилі проживають 170 чоловік, які власноруч відремонтували будинки. Гадаю, що настав час створити закон про соціальний захист корінного населення, яке добровільно проживає в зоні.

—Хто, крім добровольців, «освоює» зону?

—Гірко казати, але мешкають тут так звані невраховані люди. Ті, які під час аварії на ЧАЕС або перебували в місцях позбавлення волі, аби були звільнені з роботи тощо. Ось приклад: 10 років поспіль живе у власному будинку в Чорнобилі Василь Рудченко. Він радий би переселитися, але його тоді не врахували, бо за десять днів до катастрофи Василя Васильовича було звільнено з роботи кочегара у зв'язку із закінченням опалювального сезону. Ми намагаємося допомогти таким людям, але не все нам під силу.

—Михайле Федоровичу, знаю, що ви не сидите склавши руки. Як надалі відстоюватимете чорнобильців?

—Передовсім, треба розв'язати проблему багатьох чорнобилян щодо їхнього права на власність. Мінчорнобиль, на жаль, цього не спромігся зробити. До речі, з цього питання я був в Адміністрації Президента. Після того було дано відповідні доручення Кабінету міністрів. Крім того, нас дуже турбує проблема поводження з радіоактивними відходами. Треба зрозуміти, що тільки-но її буде розв'язано — зникне чорнобильська зона.

Нещодавно на нараді адміністрації зони відчуження представником Спілки промисловців та підприємців України, заслуженим винахідником Леонідом Хлопковим запропоновано нові методи дезактивації металів, поводження з техногенними відходами, сільськогосподарською діяльністю з відновлення радіаційно забруднених земель. Що з цього матимемо — покаже час. Бо той же час показав, до чого може призвести недбале ставлення до своєї роботи. Так, недбала робота колишнього НВО «Прип'ять» призвела до знищення дванадцяти тисяч гектарів лісу (1992 р.) через пожежі. Це, в свою чергу, сприяло міграції радіонуклідів за межі зони. Аби зарадити цьому, тоді за наполяганням начальника адміністрації Володимира Холоші й було створено підприємство «Чорнобильліс». Нині воно своєчасно локалізує лісові пожежі.

Насамкінець хотілося б сказати добре слово про тих, хто забезпечує життєдіяльність зони. Це, зокрема, підприємства теплових електричних мереж, які підтримують в експлуатаційному режимі застаріле і зношене обладнання комунальних об'єктів. Усі ці роки очолює їх Владислав Зубенко. А надійність транспортного обслуговування — на плечах служб головного інженера державтопідприємства, мешканця Прип'яті Володимира Лагуса.

— Дякую за розмову.

Надія КУЗНЕЦОВА.

На знімку: Михайло Шульга та Ніна Мельник.
Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Медицина

Загроза від неврозу

Як стверджують медики, майже 80 відсотків захворювань внутрішніх органів викликано психогенними чинниками. Об'єктивно розвиток цивілізації, науково-технічний прогрес супроводжуються істотним збільшенням навантаження на нервову систему людини. Особливо ж цей процес загострюється у періоди соціально-економічних струсів у суспільстві. Саме такий етап переживає нині наша країна. І, як наслідок, приблизно кожен п'ятий її мешканець тією чи іншою мірою потерпає від неврозу.

Посада лікаря-психотерапевта з'явилася у штатних розкладах наших клінік лише 1985 року. Інститути спеціалістів відповідного профілю майже не випускали, тож навіть анекдотичний норматив, встановлений міністерством, — один лікар на 30 тисяч душ населення — ніколи не витримувався.

На всю Сумську область, де мешкає півтора мільйона чоловік, лише десятеро психотерапевтів, з них шестеро працює в обласному центрі.

Уявімо тепер таку, на жаль, типову ситуацію. Приходить на прийом до терапевта, невропатолога чи кардіолога пацієнт зі скаргами, наприклад, на біль у серці, відчуття задухи, заніміння кінцівок тощо. Лікар виписує якісь пігулки, призначає процедури, дає загальні поради щодо способу життя. І що? У кращому випадку — тимчасовий ефект.

Лише психотерапевт, який володіє специфічними навичками, здатний встановити істину, а відтак — допомогти хворому розібратися у чинниках його поганого самопочуття, визначити оптимальну модель поведінки за тих чи інших конкретних умов і, зрештою, мобілізувати внутрішні резерви організму на подолання недуги.

Скаржитися на безробіття сумському лікареві-психотерапевту з 20-річним стажем Катерині Гіндак не доводиться. В окремі дні вона приймає до сорока відвідувачів, а це мало не втричі перевищує норму.

— Масштаби невротизації населення, особливо останніми роками, значно зросли, — говорить Катерина Семенівна. — Даються взнаки, з одного боку, різке погіршення умов існування, які для багатьох людей стали фактично екстремальними, з іншого, —дезадаптація особистості, тобто неспроможність, невміння індивіда боротися за виживання у швидко оновлюваному суспільстві. Жорстоких емоційно-стресових ударів зазнають, насамперед, представники розумової праці — педагоги, творча інтелігенція, медики, керівники різних рангів, а також пенсіонери, підлітки. На тлі розчарувань, песимізму, комплексу власної неповноцінності масово розвивається прихована депресія, котра у свою чергу провокує виникнення таких захворювань, як гіпертонія, цукровий діабет, недуги серця, шлунково-кишкового тракту тощо. Дедалі поширюються патогенні захворювання нервової системи, зокрема, неврастенія, істеричний невроз, невроз нав'язливого стану...

Давно слід було, як це зроблено у багатьох країнах, ухвалити закон про психологічний захист громадян. Необхідна, можливо, й загальнонаціональна програма пропаганди психопрофілактики і психогігієни через друковані й електронні засоби масової інформації.

А поки що справи невтішні. Скажімо, якщо б у Сумській області усі потенційні пацієнти психотерапевта одночасно звернулися за допомогою, останній у черзі отримав би її лише через 2 роки.

Віталій МАКСЮТЕНКО.

Сумська область.

За п'ять хвилин доктор, але вже не спеціаліст

Уявіть собі колізію: я спізнився на 8 місяців із підтвердженням звання лікаря вищої категорії.

Дотримуючися субординації, звернувся до завідувача відділу кадрів облздорову, заступника начальника управління і особисто до начальника управління облздорову з проханням дозволити підтвердити категорію без проходження двомісячних курсів передатестаційної підготовки. Чому? Бо у дружини, інваліда II групи, в минулому завідувачки очного відділення, стався мозковий інсульт, і залишити її без догляду не міг (жили тільки вдвох). Нині вона покійна.

Згідно з відповіддю начальника облздорову я втратив усе: не лише право на підтвердження категорії, але й звання лікаря-спеціаліста: «... Лікарі, які не переатестувалися на визначення знань і практичних навичок з отримання відповідного сертифіката, вважаються такими, що не можуть бути допущені до зайняття певної лікарської посади... За дії такого лікаря відповідальність несе головний лікар».

Виходить, мене, лікаря з 43-річним урологічним стажем, кандидата медичних наук, заслуженого лікаря України, що пропрацював хірургом 32 роки (10 на Донбасі і 22 завідувачем урологічного відділення 1-ї Житомирської лікарні), автора понад 20 винаходів і рацпропозицій, 12 опублікованих праць, нарешті інваліда Великої Вітчизняної війни, можуть вигнати з роботи. Чи не здається це абсурдом?

Звання лікаря-спеціаліста мені надала Державна комісія 43 роки тому, після закінчення медінституту і субординатури. Через 10 років мені, лікарю II категорії, надали одразу вищу категорію, з якою і пропрацював 32 роки. І от, навіть без розчерка пера, мене дискваліфіковано. Чи можна таку дію вважати законною? Якщо комісія надала мені звання, вона й може позбавити, чи не так? І вже точно не з таких формальних позицій, про які я розповів.

Чому б лікарю, який пропрацював більш як 35 років і має, приміром, вищу категорію понад 25 років, не залишити її довічно? Це вже мої особисті роздуми. Адже наші депутати прийняли закон, згідно з яким депутатські пільги за ними зберігаються на все життя, а хірургові, що простояв за операційним столом 32 роки і не знає спокою ні вдень, ні вночі, не залишають навіть, вибачте, оту мізерну копійчану категорію?

На що перетворилася сучасна атестація? Раз на квартал в облздорові юрмляться десятки лікарів зі всієї області (їх відірвали від роботи), яких атестує комісія в складі приблизно 20 чоловік. Серед цих двадцяти один або жодного фахівця за профілем. Екзаменують з усього, та тільки не фаху.

А підтвердження категорії? Вам її підтвердять, лише вчасно представте потрібні документи, і без іспиту. Категорію підтверджують, а кваліфікацію не підвищують. Мені здається, треба докорінно змінювати цю систему. Час ліквідувати соціалістичну зрівнялівку в оплаті й визначенні ділових якостей медиків.

Незабаром маю захищати докторську дисертацію. Чи допустять тепер мене до цього захисту?

Володимир ЖИВОТАЄВ,
лікар-уролог.

Житомир.

Якби я був...

Міністром культури Криму

Микола Гринь із Сімферополя, не чекаючи, коли його призначать міністром, разом із однодумцями заснував оргкомітет, мета якого — створення Першої української громадської бібліотеки Криму. Причина цієї відчайдушної ініціативи знизу проста, як правда: українських бібліотек й читальних залів на півострові, яким блукає привид жахливої українізації, — немає. Під ідеєю є тверда база — приміщення і люди. Залишилося зібрати книги. Оргкомітет звертається до приватних і юридичних осіб: надсилайте художню, технічну, наукову, соціальну, медичну, екологічну, дитячу літературу, словники, довідники тощо. Адреса: 333050, Сімферополь-50, вул. Київська, 139-А, Перша українська громадська бібліотека Криму.

Міністром транспорту

Трудові колективи залізниці та транспортних будівельників не згодні з підготовкою проекту постанови Кабінету міністрів про ліквідацію відомчої залізничної медицини й перспективою її підпорядкування системі територіальної охорони здоров'я. Незважаючи на всі труднощі, залізнична медицина забезпечувала високий рівень обслуговування залізничників та їхніх сімей, — гласить рішення другого пленуму комітету профспілки Південної залізниці.

Меценатом Петром Яциком

В Одесі є все, в тому числі й люди, яким властивий «ефект Кассандри». Іншими словами, контактери. Або ж провидці. Та коли, скажімо, в США ними займається цілком солідний інститут Кейса, то в Одесі не те що інституту такого нема, не знайшлося жодного мецената, який розумів би, що вивчення НЛО та пов'язаних з ними явищ є важливим для України. До нас звернувся голова ради Одеського обласного уфологічного центру Української уфологічної асоціації Віктор Янушевський, а через нас до майбутніх уфо-меценатів: хто сміливий, підтримайте одеські уфологічні програми.

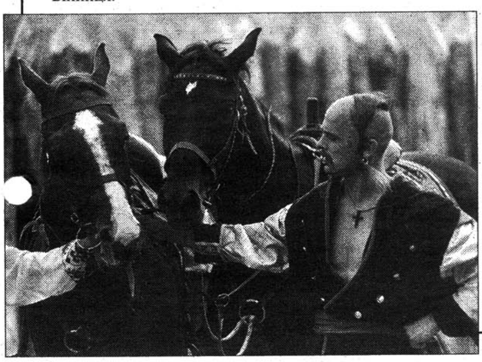
Юрко — не зовсім Юрій

За такими іменами, як Алгіс, Ганс, Збігнєв, Золтан, Іржи, Адріано, Франсуа, Хуан, Мао, Джон, ми легко розпізнаємо походження їх власників. Проте наших імен майже не чутно. Невже втративши їх з чужої волі, ми з власної вже ніколи до вжитку їх не повернемо? Але ж така нагода існує — український національний паспорт, у якому мають бути відображені наші справжні імена. Замість Юрій — Юрко, Леонід — Левко, Михайло —Мишко, Анатолій — Только, Григорій — Грицько і т. д. Показово, що саме чоловічі (батьківські) імена, котрі передаються у наступне покоління, зазнали найбільших змін і спотворень.

В українській та італійській народних мовах, одних із найдавніших і близьких гілок стародавньої індоєвропейської мови, чоловічі імена традиційно закінчуються на «о», а жіночі — на «а». Напевно, є такі фахівці, державні та громадські інстанції, котрі змогли б скласти перелік суто українських імен та по батькові, опублікувати та розіслати його в усі відділи загсів і паспортні столи. Це був би ще один здобуток України не лише у внутрішньому суспільному житті, а й на міжнародному рівні, адже історія нашого народу надзвичайно давня, і ми можемо пишатися своїм походженням, своїми іменами.

Юрко СТРЄЛКОВ-СЕРГА.

Вінниця.

Запитували — відповідаємо

Нова печатка для старого посвідчення

Чи дає медаль і посвідчення «Ветеран праці» право на безплатний проїзд у метро?

Параска ПАНЧЕНКО.

Мала Березанка
Київської області.

Медаль і посвідчення, видані за часів колишнього СРСР, такого права не дають. Хоча б тому, що його не було за часів СРСР. Не кажучи вже про те, що наші громадяни нині мешкають на території зовсім іншої держави. Однак відповідно до Закону України «Про внесення доповнень до Закону України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні», пенсіонери, що були нагороджені «союзною» медаллю «Ветеран праці», визнаються ветеранами праці і в Україні. Щоби залагодити формальності, вам треба звернутися за місцем проживання до органу, що призначає пенсії. Там видадуть посвідчення «Ветеран праці» зразка, затвердженого вже 29.08.1994 року постановою Кабінету міністрів України № 521. Якщо немає бланків нових посвідчень, у пенсійному посвідченні ставлять помітку «Україна. Ветеран праці», засвідчуючи її печаткою.

Цей документ дає право на безплатний проїзд метрополітеном. Так само, як і на інші пільги, передбачені нашим чинним законодавством.

Час — гроші

Під час війни мав контузію. Довідку не брав: не до того було. Отож встановили групу інвалідності за загальним захворюванням. Військово-медична експертиза підтвердила контузію. Тепер я інвалід війни. Чи належить мені перерахунок пенсії за минулі роки?

Петро БУДУХ.

Кальчик
Донецької області.

Як повідомили в Міністерстві соціального захисту населення, згідно зі статтею 83 Закону "Про пенсійне забезпечення" переведення з одного виду пенсії на інший провадиться з дня подання заяви та всіх необхідних документів. Вас визнано інвалідом війни 13.11.1995 р., із заявою про перехід на інший вид пенсії ви звернулися 14.11.1995 р. Отож новий розрахунок пенсії провадиться, починаючи з цієї дати. На жаль, розрахувати пенсію заднім числом чи повернути суми за минулі роки вже неможливо.

Піраміду винайшли в Єгипті.

Ми лише вдосконалили

ЗАМІСТЬ революційного «Грабуй награбоване!» з'явилося «Грабуй заощаджене!». Це не винахід ринкової економіки, бо почалось таке пограбування ще в епоху волюнтаризму, коли «всенародно» вирішили не платити за державним зобов'язанням, красиво надрукованим на звороті облігацій. Це, мовляв, на рік-два, поки держава одужає. Не одужала й за тридцять, протягом яких більшість власників облігацій пішла в інший світ, а карбованець, тим часом, «схуд» у кілька разів. От тоді Держбанк Союзу, який вже тріщав по всіх швах, вирішив зібрати свої зобов'язання. Звичайно, без індексації та виплати відсотків за ті тридцять років, без виграшів за тиражами, які й приваблювали кредиторів.

Ще відчутніше пограбовано тих, хто пов'язав своє майбутнє з Ощадбанком. Заощаджене протягом усього життя з надією на забезпечену старість, житло, нарешті — на пристойний перехід в інший світ, почало танути, як сніг весною, поки не щезло зовсім. Розуміючи, що на грошову наживку вже ніхто не клюне, Ощадбанк винайшов нового черв'яка — облігації на дефіцит. Божилися, що «намальовані» там телевізори, холодильники і навіть автомобілі буде видано незалежно від зміни цін.

Але скоро всі вже знали, чого вони варті. Тоді погляди звернулися до комерційних структур з надією, що вони працюватимуть, як у цивілізованих країнах. Спочатку держава нібито боролася з ембріонами цих структур, які з перших кроків зводилися за схемою піраміди: один бере гроші з десятьох, ті десять — з сотні, ті — з тисяч, мильна бульбашка росте, доки — бах! Більше нема з кого брати. Тож мета у держчиновників була одна — запобігти тому, щоб гроші найнижчого і найчисленнішого поверху потрапили до вищих. Треба було — хап! — і забрати. Це звалося б установленням правопорядку. Однак цього не сталося. Натомість — державна реєстрація, запевнення держчиновників, що вони наведуть порядок, реклама на всіх рівнях. Коли сформувалися найнижчі поверхи пірамід і було взято геть з усіх, з кого можна було взяти, ті, хто закинув вудки, зробили — раз! І обдурені рибки повисли на гачках. Держчиновники тільки й сказали: а ми при чому? А при тому, що десятки трильйонів карбованців були вилучені з обігу й не тиснули на ринок, що дало змогу уникнути гіперінфляції.

На всі кошти та майно тих трастів нині накладено руку судових органів — щоб сплатити скривдженим вкладникам. Хоч би самі вклади, без дивідендів. Хоч би по карбованцю за десять. І що ж — сплачено. Але тільки тим, у кого на рахунку крутився мільярд або близько того. Себто тим, з кого було що взяти. Сплачено — навіть з дивідендами. А інші? Інші, по-перше, повинні ще сплатити. Адвокатам. Державне мито. А чи є хоч якісь гарантії щось одержати? Жодних. Навіть коли винесено судове рішення про виплати, судові виконавці розводять руками: грошей на арештованих рахунках нема, майно не реалізоване й коли буде реалізоване — невідомо.

А самі піраміди? Невже сконали? Все місто обклеєне оголошеннями про гарантовану роботу — і це за нинішнього безробіття. Та не просто про роботу, а з гарантією поправити здоров'я за рахунок екологічно суперчистих виробів з латиноамериканської сельви. Але під привабливими обіцянками — та сама піраміда. Платиш сотню зелененьких і одержуєш «екологію». З сельви. Щоправда, невідомо, з якої — цілком можливо, з народицької. Гарантія схуднути за тиждень. Тільки не забуваючи про прислів'я: де товстий схудне, тонкий... Але це все — камуфляж. Головна «робота» — найти ще десяток таких самих, що сплатять по сотні. Тоді чверть — тобі. А три чверті — на верхні поверхи піраміди. Хто опиниться на найнижчому поверсі піраміди? Хто завгодно, тільки не я!

Яків САС.

Ідемо в зиму

Сіяти розумне й вічне варто у теплий грунт

У дирекції столичної середньої школи № 6 підстав для цього донедавна було чимало. Торік початок навчального року ледве не зірвався через неготовність приміщень. «НП» далеко не районного масштабу примусила керівників Шевченківського району змінити дирекцію, у пожежному порядку знайти кошти на ремонт одинадцятирічки. Після того школа стала схожою на новобудову — перерита територія, обгороджений фасад, купи будівельного хламу. В таких умовах працювали й вчилися весь рік.

Ці «зручності» чекають на тисячний шкільний колектив, принаймні, ще три роки — саме на такий період розраховано посекційний ремонт будови, що став притчею во язицех у Києві. Чи не висів дамоклів меч над школою 1 вересня нинішнього року?

— На щастя, нам вдалося підготуватися до навчального періоду, — говорить завуч школи Валентина Барабаш. — Влітку завдяки постійному контролю з боку райдержадміністрації і райвно були проведені інтенсивні роботи.

Результати навіч — відкрито парадний фасад, замінено теплотрасу, відремонтовано частину вестибюлю, туалетів, вікон. Завершується покриття даху новими матеріалами. Отже, майбутні холоди не лякають?

— Усе, що від нас залежить — робили і робитимемо, — запевняє Валентина Олександрівна.

* * *

Такими ж словами зустріла мене і виконуюча обов'язки директора Бобрицької середньої школи, що на Київщині, Любов Бармак.

А робили вчителі, техперсонал і батьки власними силами багато. Усе літо копирсалися у класах, ремонтуючи і фарбуючи парти-двері. На більше не було ні грошей, ні фахівців. Раніше допомагали керівництво радгоспу «Бобрицький», сільрада. Перекрити дах, замінити теплосистему, засклити вікна — за цим зверталися неодноразово. Та останнім часом і господарство не в змозі зарадити школі — селяни «сидять» на картотеці, півроку не отримують зарплату.

До зимових проблем додалася найгостріша —систематичне відключення електроенергії. Минулого року в найхолодніші місяці струм вимикали щодня на кілька годин. Така «економія» була причиною виходу з ладу теплосистеми школи (адже без електроенергії не надходить газ до котельні).

— Якщо і цієї зими вимикатимуть світло, через що можуть статися аварії на тепл отрасах — клопоту не оберемося, — бідкається Любов Миколаївна. —Сільрада, знаю, порушує питання про те, щоб напругу подавали безпосередньо до нашої котельні, від якої йде тепло до школи, дитсадка і будинку культури. Та чи прислухаються до побажань у Броварах...

Хочеться вірити: зважать на прохання сільчан. Бо сліпе виконання вказівок «зверху» про економію може призвести до серйозних аварій, ліквідація яких, як це часто буває, влітає в копієчку. Після цього зауважуємо: «Заощадили на сірниках...»

Іван ІЛЛЯШ.

Тепло... в борг. Доки?

Два мільйони доларів пені винна Чернігівська ТЕЦ Росії — вчасно не розрахувалася з російськими партнерами за спожитий газ. Причому цифра ця катастрофічно збільшується... Отже, не буде в місті тепла?

Директор ТЕЦ Віталій Єреп сподівається, що буде. В основному завершено ремонт обладнання, і в обласному центрі розпочався опалювальний сезон. Загалом розв'язано проблеми з вугіллям. Складніше з мазутом. Щомісяця ТЕЦ «з'їдає» 20 тисяч тонн, а в наявності його на кілька днів напруженої роботи. Та проблема не в мазуті — бракує коштів для його закупівлі.

— Споживачі нам заборгували 17 мільйонів гривень за тепло, 7,5 мільйона — за електроенергію, — каже В. Єреп. — Борги ж повертають дуже повільно.

Звертаюся до керівників основного боржника ТЕЦ — підприємства «Облтеплоенерго». Але вони розводять руками. Головні споживачі тепла, котрі не розрахувались, — бюджетні організації.

Хоч би які їм ставили ультиматуми, вони безсилі їх виконати. Адже здебільшого не мають відповідних коштів і на оплату праці. Замкнене коло.

... Втім, у Чернігові та райцентрах тепло взимку буде. Бо Росії вигідно давати газ в борг. Але чим розраховуватимемося за нього в майбутньому?

Сергій ПАВЛЕНКО.

Чернігів.

Голос правди губиться в горах?

Є ПРИ обласному підприємстві «Чернівціпошта» служба, що працює тоді, коли багатьом ще сняться солодкі сни. Йдеться про газетно-журнальну експедицію.

Республіканські видання, серед них і «Голос України», прибувають у Чернівці пізно вночі. Вантаж одразу ж доставляють на сортувальну дільницю, і потрапляє він у спритні, я навіть сказав би віртуозні, руки майстрів своєї справи. Під ранок акуратні пакети з газетами й журналами завантажують в автомашини, і прямують вони до поштових відділень.

Треба віддати належне— «Чернівціпошта» чітко налагодила цей процес. О 10-й ранку «Голос України» прибуває у найвіддаленіші куточки буковинського краю — у Путилу (це райцентр у карпатській глибинці) та Сокиряни — райцентр, що межує з Молдовою. А це гарантія того, що передплатник отримає часопис пополудні.

Правда, на цьому шляху трапляються й перепони. Їх створюють працівники тих поштових відділень, де кульгає трудова й технологічна дисципліна, де листоноші нехтують інтереси передплатників, хоча живуть і за їхні гроші.

Так, поштове відділення № 1, що в Чернівцях, постійно доставляє суботні номери «Голосу України» в понеділок пополудні. Його керівник переконувала мене, що затримки бувають через запізнілу доставку газет поштовими експедиторами. Однак я простежив за проходженням періодики і з'ясував, що це не так.

Багато нарікань у буковинських передплатників викликає те, що в окремі дні деякі з них взагалі не одержують «Голос України». Спершу я подумав, що то —несумлінність місцевих листонош. Але в диспетчерській «Чернівціпошта» мені довели інше. Нерідко в надісланих з Києва пакетах не вистачає по кілька примірників нашої газети. Так, 1 серпня цього року було недодано 13 примірників часопису, 14 вересня — 10, 9 жовтня —10.

Чернівецькі зв'язківці одразу ж б'ють на сполох. Але Київський центр перевезення пошти часто розводить руками — цих газет, мовляв, уже нема в наявності.

Але ж передплатникові від цього не легше.

— Постараємося, щоб таких прикрих непорозумінь більше не було, —запевнив мене генеральний директор обласного підприємства «Чернівціпошта» Анатолій Гогунець. — Ми знайдемо спільну мову з центром перевезень, а з листоношами суворо спитаємо, чому вони підводять передплатників.

Василь БАБУХ.

Як ся маємо!

В особі чиновника бачать державу

НА ТРАДИЦІЙНЕ запитання про хобі він відповідає: робота. А в спілкуванні із співробітниками не втомлюється повторювати: ти не просто людина, яка ходить на роботу, ти — державний службовець. І всі твої дії розцінюються через призму ставлення держави до людини.

Знаєте, в чому різниця між управлінцем і бюрократом? Євген Анопрієнко, голова комітету в справах молоді й туризму Донецької обласної держадміністрації, пояснює це дуже просто:

— Бюрократ — слово не зле. Означає воно чиновника, який суворо дотримується інструкцій. А управлінець —працівник, що здатен приймати власні рішення на підставі тих же законів і інструкцій. Якщо треба —змінити їх, по-іншому розтлумачити. Це — творчість.

П'ять років тому обласний комітет у справах молоді починався з чистого аркуша паперу, а штат обмежувався сімома працівниками. Сьогодні це розгалужена структура, із системою соціальних служб для молоді у більш як 30 містах і районах, із радою молодіжних організацій, де мирно працюють «ліві» і «праві», із радою молодіжної культури, клубами для підлітків та ін.

Свого часу комітет у справах молоді був першим, хто запропонував частково використовувати кошти фонду зайнятості для тимчасового працевлаштування школярів і студентів. Тисячі молодих людей, серед яких — чимало так званих «важких дітей», — отримали конкретну допомогу — юридичну, психологічну, інформаційну та ін. Під егідою комітету проведено телефестиваль «Кліп-круїз», який зібрав близько 150 юних талантів, і відроджено клуби веселих і винахідливих — (нині ця гра переживає в області справжній бум). Зрештою, комітет зараз займається тим, чим не займається ніхто — підготовкою молодіжних лідерів, майбутніх професіоналів, що проходять своєрідну «школу життя» у громадських організаціях.

Назва комітету змінювалася п'ять разів, дзеркально відтворюючи коливання «генеральної» лінії. Спочатку це був комітет у справах молоді облвиконкому. Потім —облдержадміністрації. Не встигли повернути облвиконкоми, як знову їх змінили облдержадміністрація. То молодь намагалися об'єднати зі спортом за галузевим принципом. То — з сім'єю. У вересні до назви комітету додалося слово «туризм».

Цікаве спостереження: із колег Євгена Анопрієнка, що водночас створювали комітети у справах молоді в інших областях, вірними справі залишилися один-два. Зате знайомі прізвища з'явилися у списках керівників банків, великих фірм, торговельних представництв.

—Влаштуватися «по-сучасному», маючи такі зв'язки, для вас не було проблемою? — провокую співрозмовника на відвертість.

—Звичайно. Але... я люблю свою роботу, як це банально не звучить. І займаюсь нею не тому, що мене хтось призначив. Це моє дітище, а свою дитину напризволяще не кидають, як би важко не було.

Чи не тому в державних установах панує непрофесіоналізм, що мало чиновників можуть зізнатися: я люблю свою роботу?

А комсомольська дружба виручає у найскрутніші моменти. Примірон, коли запланований захід ось-ось зірветься через відсутність спонсора і рятівну допомогу надає фірма, яку очолює колишній колега по комсомолу. «Пожежні» випадки, на жаль, не рідкість, адже останні місяці комітет одержує коштів лише на чверть від потреб. Потреби ці, визначені скромним обласним бюджетом, вкладаються у 1 мільйон 800 тисяч гривень на рік — менше одного процента обласного бюджету.

— Як вам вдалося скоротити штати?
— У нас високі вимоги й низькі зарплати.
Мал. Леоніда ТЕЛЯТНИКОВА.

—Почуваю себе незручно, бо не можу виплатити і без того мізерну зарплату людям, яких запросив, —зізнається голова. — Взагалі ті, хто працює у нас, — великі ентузіасти, адже рівень оплати дуже низький. Я, керівник обласного рангу, отримую стільки ж, скільки директор рядової школи. А ми хочемо сильних управлінських кадрів.

За законом про державну службу голова комітету має право на щорічну відпустку тривалістю 45 календарних днів. Проте лише цього року використав її максимально. Оце, мабуть, і вся винагорода за роботу без вихідних і свят. Так що єдине, що компенсує такі великі навантаження — моральне задоволення.

Весною в Донецьку проводили виїзну колегію Міністерства у справах молоді і спорту. Начальство приїхало з неприхованими намірами виявити якомога більше недоліків. Але кілька днів спілкування в молодіжних організаціях і структурах області змінили мінус на плюс. Оцінку область дістала більш ніж схвальну.

—Управлінцю теж хочеться, щоб його роботу цінували, — вважає Євген Анопрієнко. — І не суб'єктивно, а по-справжньому. У нас же буває так: хорошу доповідь підготував — приховуєш недоліки, самокритична доповідь — ага, бач ти який! Яскравим моментом для мене став останній День молоді. Закінчувалося свято грандіозним шоу на центральній площі міста, зібралося тисяч десять молодих людей. Я стояв збоку, відчуваючи, як потроху спадає тягар проблем: усе обійшлося без несподіванок. Стояв і дивився на публіку, і відчував гордість від того, що причетний до цього свята. Який не є, а тріумф...

Ліна КУЩ.

Донецьк.

Як з гуски вода

Чемпіонат країни з футболу. Вища ліга. 14-й тур. Чорноморець—Динамо. 1:3. 14 000. 1:0 Мглинець, 8, 1:1 Кардаш, 23, 1:2 Калитвинцев, 54, 1:3 Шевченко, 58. **ЦСКА—Нива Т. 1:0.** 3000. Костишин, 58. **Металург—Шахтар. 1:1.** 8000. 1:0 Кріпак, 22, 1:1 Матвеєв, 50. **Зірка-НІБАС—Кремінь. 2:0.** 7000. Борисенко, 29, 41. **Таврія—Карпати. 3:1.** 500. 1:0 Г. Кунденок, 8, 1:1 Покладок, 30, 2:1 О. Кунденок, 49, з пенальті, 3:1 О. Кунденок, 77. **Ворскла—Нива В. 3:0.** 1:0 Дичко, 24, з пенальті, 2:0 Шарій, 72, з пенальті, 3:0 Чуйченко, 87, з пенальті. **Дніпро—Торпедо. 4:0.** 2500. 1:0 Корпонай, 14, 2:0 Мороз, 29, 3:0 Мороз, 34, 4:0 Филимонов, 55. **Прикарпаття—Кривбас. 2:0.** 5000. 1:0 ...атвіїв, 9, 2:0 Іричук, 27.

Динамо — 34 очка, Ворскла, Чорноморець — по 28, Дніпро — 27, Шахтар, Зірка-НІБАС — по 24, Карпати, ЦСКА — по 20, Металург — 19, Таврія — 18, Нива Т —17, Торпедо — 14, Прикарпаття, Кремінь — по 11, Нива В, Кривбас — по 10.

Зусебіч цей тур був цікавий, результативний. Забито 22 м'ячі. Принциповий був поєдинок в Івано-Франківську, де зустрічалися аутсайдери — «Прикарпаття» та «Кривбас». Ще в першій половині першого тайму зусиллями всієї команди господарів і особливо досвідченого Степана Матвіїва та відмінного бомбардира Павла Іричука справу було зроблено.

Виграввши у вінничан, полтавська Ворскла» —головна сенсація нинішнього чемпіонату — розмістилася на другій сходинці в турнірній таблиці. Цей матч був непростий. Неабияку принциповість виявив кіровоградський арбітр Игор Горожанкін, який показав в'ять (!) жовтих карток і призначив ...и пенальті у ворота гостей.

А матч не тільки туру, й усього першого кола відбувся в Одесі. Перед його початком президент ФФУ Валерій Пустовойтенко вручив значок і посвідчення «Заслуженого тренера України» наставникові «Чорноморця» Леонідові Буряку.

Потім підопічні Леоніда Йосиповича, бажаючи зробити йому приємно, в ударному темпі почали гру. Вони діяли на високих швидкостях, злагоджено, намагаючись пресингувати по всьому полю. Вдалося їм забити швидкий гол. Але поступово лідер збив отой наступальний запал одеситів, зрівняв рахунок. Загалом перший тайм був досить цікавий, а футбол у виконанні обох колективів — доволі якісний. Як на мене, часом він відповідав рівневі колишньої союзної ліги.

А після перерви сталися значні зміни. Кияни напрочуд легко забили два м'ячі у дуже схожих ситуаціях після флангових проходів і точних передач. Тренери «Чорноморця» після цього замінили воротаря Олега Суслова на Сергія Долганського. Але, гадаю, вини у пропущених м'ячах Олега було обмаль. Він щоразу парирував удари. Більше прорахунків на совісті захисників, які дозволяли суперникам без перешкод бити, а потім не встигали підібрати м'яча.

Отже, гострої суперечки не вийшло. А шкода.

І наостанок про речі, на які ми вже звертали увагу раніше. На окремих наших стадіонах, і зокрема на одеському ЧМП, не дотримуються закону про мови. Як бачимо, з керівництва одеського футболу і головної спортивної споруди міста, як з гуски вода. Пиши не пиши, а вони своє. То, може, настав час покласти край усьому цьому неподобству і припинити робити оголошення іноземною мовою.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

А пенальті треба забивати...

Першість України. Перша ліга. 21-й тур: Металіст —Хімік Ж — 0:1. Василишин, 21. **Дніпро — Поділля —1:1.** Цховребашвілі, 64 — Бондарук, 83. **СК Миколаїв —Закарпаття — 4:0.** Мартинов, 21, Сонін, 49, 54, 74. **СК Одеса — ФК Львів — 1:1.** Ткаченко, 52 — Луцишин, 65. **Волинь — Металург М — 1:2.** Богунов, 44 — Ярмолич, 66, Савченко, 78. На 50-й хв. Гащин (В) не реалізував пенальті. **Верес —Шахтар — 2:1.** Бакалов, 27, пенальті, 87 — Ладейко, 22. **Зоря — Явір — 1:3.** Саприкін, 80 з пенальті — Шуршин, 11 та 17, Завгородній, 23. **Сталь — Нафтовик — 0:0.** Буковина —Металург Д — 2:3. Мінтенко, 2 та 55 — Севідов, 11 та 19, Петров, 28. **Кристал — Хімік С — 2:0.** Тофан, 15 з пенальті, Рубанчук, 70. На 39-й хв. Сушко (Х) не реалізував пенальті. **Металург Н — Динамо-2 — 0:0.** Матч Поліграфтехніка — ЦСКА-2 перенесено на 21 листопада.

Прихильники «Зорі», мабуть, уже звикли до сюрпризів, які підносить їм інколи улюблена команда в домашніх матчах. Але такого у грі з середняком ніхто не чекав. «Явір» у першому таймі буквально розтерзав оборону луганців. Особливо нестримний був ветеран українського футболу Борис Шуршин, який двома ударами надіслав «Зорю» у нокаут. Навіть гол, забитий Саприкіним з пенальті, не пом'якшив гіркоти поразки.

А от до перемог донецького «Металурга» на чужих полях треба звикати. Дебютант «упіймав» свою гру, і зупинити його не зуміла навіть досвідчена «Буковина». Втім, у складі новачка виступає багато футболістів, котрі пройшли університети вищої ліги і тепер легко розв'язують будь-які тактичні задачки суперників.

Несподівано закінчився матч у Луцьку. Неприємності для господарів, які вели в рахунку, почалися з пенальті призначеного у ворота... суперників. Його не зумів реалізувати Гащин. І це надихнуло маріупольців на швидку, комбінаційну гру, якої не чекав лідер. В результаті — поразка.

Варто відзначити і хет-трик кращого бомбардира ліги Євгена Соніна, який довів особистий рахунок забитих м'ячів до 14.

Переконливо лідирує донецький «Металург» — 47 очок, 42 — у «Нафтовика», по 41 — у «Волині» та «Сталі», 39 — у маріупольського «Металурга», 38 — у СК Миколаїв, 35 — у «Зорі».

Командам першої ліги в першому колі залишилося провести два тури — 7 і 10 листопада.

Ярослав СЕРГІЄНКО.

ЛИШЕ РЕЗУЛЬТАТИ

Гандбол. У Києві завершився жіночий турнір пам'яті Ігоря Турчина. Ось його результати: Спартак (Київ)—збірна України — 20:19, збірна Росії—збірна Словаччини — 26:17; Спартак—Росія — 20:16, Словаччина—Україна — 17:23; Україна—Росія — 17:14, Спартак—Словаччина — 28:21.

Отже, Кубок, виготовлений італійськими майстрами, виборoли вихованки Зінаїди Турчиної — спартаківки. У них — 6 очок, в України — 4, Росії —2, Словаччини — 0.

Турнір пройшов на високому організаційному рівні. У цьому заслуга Федерації гандболу України (президент Віталій Рева), корпорації «Інфоспорт», Української міжбанківської валютної біржі.

Баскетбол. Чемпіонат країни. Чоловіки. Суперліга. Будівельник-Хорда (Київ)—Феро (Запоріжжя). 121:83. Шахтар (Донецьк)—БК Лугань (Луганськ). 113:95. ЦСКА-Ітера (Київ)—Денді-Баскет (Київ) — 100:106; БІПА-Мода-СКА (Одеса)—СК Миколаїв — 113:90.

У номер

● *Київ*

Прощавайте, «стегенця Буша»

Кабмін почав провадити дійову політику протекціонізму щодо власного товаровиробника.

Про це заявив Прем'єр-міністр України Павло Лазаренко під час відвідання племінного заводу «Зоря» Ковельського району Волинської області. Він також повідомив про те, що уряд прийняв рішення про запровадження мита на ввезення до країни картоплі. За його словами, плановано запровадити високі ставки мита на імпорт в Україну м'ясо-молочної продукції —від 50 відсотків і вище. Це зробить неможливим масове завезення в країну зарубіжних харчових продуктів, почасти не кращої якості, повідомляє «Інтерфакс-Україна».

● *Ужгород*

Про власну кишеню не забули

Ще у травні минулого року подбали про власні гаманці голови сільських рад Берегівського району, встановивши собі місячну заробітну плату на рівні найвищої ставки працівників держустанов.

Прокурор району Іван Івашкевич у відповідному протесті зажадав скасувати незаконні рішення. Завдяки цьому до місцевого бюджету повернуто близько 18 тисяч гривень.

● *Житомир*

Найсолодший район — Попільнянський

Цього року КСП імені Фрунзе та «Україна» Попільнянського району зібрали у середньому по шістсот центнерів цукрових буряків з гектара. Який секрет? Працювали за сучасною агротехнічною наукою. А ще два господарства «в складчину» придбали німецький бурякозбиральний комбайн, який за добу викопував 25—30 гектарів.

На тлі бурякосіїних районів Житомирщини різко виокремлюється і весь Попільнянський район: з кожного з більш як семи тисяч гектарів зібрано буряків на 90 центнерів більше, ніж у найближчих сусідів. Обидва цукрозаводи, які діють на території району, перебоїв із сировиною не відчувають.

● *Луганськ*

Мер позбавився водія

У автомобілі, яким користується в робочий час мер Луганська, на місці водія сидить... сам мер. Олексій Данилов відмовився від службового автомобіля, персонального водія і їздить на машині власній. Таким чином, сотням керівних чиновників подано приклад того, як можна заощадити державні гроші.

У Луганському міськвиконкомі створено спеціальну комісію, яка розробляє план скорочення штату мерії з наступного року на 10 відсотків. Мета зрозуміла —економія бюджетних коштів за їхньої гострої нестачі.

● *Донецьк*

І потекли молочні ріки

«Персик», «Суниця», «Екзотик»... Це назви сортів йогуртів, виробництво яких освоїв донецький міський молокозавод № 2. Ласощі виготовляють за німецькою технологією, однак перед імпортними аналогами вони мають одну перевагу: не містять шкідливих для здоров'я консервантів. На проведеній у Києві виставці-дегустації молочної продукції донецький йогурт було визнано кращим в Україні.

Загадка старого клена

У ВІННИЦІ не припиняється проща до храму Воскресіння: подивитись на місцеве диво приїздять люди навіть із-за меж нашої держави.

Уже другий тиждень безперестанно до храму тягнеться вервечка людей (це особливо добре видно з висоти 11-го поверху, де розташований корпункт нашої газети). Географія прочан розширюється: з уст в уста передають люди розповідь про «вінницьке диво». Не одну сотню кілометрів подолав із Пензи архієпископ Серафим, аби на власні очі пересвідчитись у почутому від мирян. Про що, зрештою, мова?

Ще не так давно біля входу до храму, праворуч, ріс старий клен. Дерево, вік якого, на думку спеціалістів п'ятдесят років, останнім часом нахилилося у бік церкви. Перший-ліпший буревій міг наробити біди. Аби цього не трапилося, служителі культу звернулися до зеленого господарства міськвиконкому з проханням зрізати клен. Ніхто, звичайно, й гадки не мав, що він таїть у собі загадку. І лише коли до низу стовбура залишилося приблизно чотири метри (спилювали його частинами, починаючи зверху), хтось мимоволі звернув увагу на темну пляму всередині. Придивилися уважніше — на зрізі вимальовувались обриси хреста. Невдовзі малюнок став настільки чіткий, ніби його випалював майстер. Зрізали ще одну частину — знову хрестоподібна фігура. І так на всіх п'яти кругляках. На самому ж пеньку постало інше зображення — людини у довгому вбранні.

Ось тоді все й почалося... Поповзли чутки, нібито дерево має цілющі властивості. Називають конкретних людей — чоловіка, жінку, маленьку дівчинку, котрим енергія незвичайного дерева допомогла вилікувати давні недуги. А що ж кажуть спеціалісти?

У лабораторії фізіології і біохімії рослин місцевого педінституту, щоправда, не вбачають у цьому чогось особливого. Темні плями, пояснювали мені, це —результат накопичення спеціальних речовин, танінів і фенолів.

Через день після того, як зрізали дерево, навколо одного хреста утворилася прямокутна рамка. Спеціалісти також пояснюють це просто: мабуть, так розташовані судини, по яких приходить волога. Можна б і погодитись, але ж який дивний збіг: хрест біля церкви... До речі, колись тут був цвинтар. Стерли його з лиця землі у компартійні часи. Натомість виросла споруда колишнього обкому партії.

І ще одне. За твердженням астролога Павла Глоби, який декілька років тому побував у Вінниці, місто лежить між двома енергетичними полюсами: «плюсом» (садибою Пирогова) і «мінусом» (ставкою Гітлера). Отже, дивуватис з незвичайних явищ, його думку, нічого: вони ще не раз даватимуть про себе знати...

Віктор СКРИПНИК.

Вінниця.

Український прапор — на Аннапурні-І

Минулої неділі (3 листопада 1996 року) у міністерстві з туризму та авіації Непалу зареєстровано сходження на висоту Аннапурна-І (8091 м) трьох українських альпіністів: Сергія Бершова, Сергія Ковальова та Ігоря Свергуна.

20 жовтня нинішнього року о 16.00 на одній з найвищих вершин світу — Аннапурні було піднято наш державний прапор. Це сходження спортсмени здійснили на честь 5-річчя незалежності України. Здолано складний стінний маршрут міжнародного класу.

Через різке погіршення погоди Володимир Горбач, Ігор Чаплинський, Мстислав Горбенко, Вадим Леонтьєв, Василь Колитко та Роман Коваль змушені були відмовитися від штурму вершини (з висоти 7800 м). Лише 30 жовтня їм удалося спуститися в базовий табір. Евакуація експедиції відбулася успішно. Суттєву допомогу тут надав особисто президент одеської фірми «Флай-сервіс» Олег Єрохін.

Усі учасники здорові, передають найщиріші вітання своїм рідним та близьким, усьому народові України. Орієнтовне повернення нашої експедиції на батьківщину — 9 листопада.

Мстислав ГОРБЕНКО,
заслужений майстер спорту, керівник експедиції.

Катманду.

Підводне царство вождів

Своєрідна «алея героїв» виникла... на глибині 14 метрів біля півострова Тарханкут у Криму. Її творцями стали українські любителі підводного плавання. Перший бюст Леніна встановив тут у 1992 році донецький водолаз Володимир Баруменський. Колекція поповнювалась щороку: крім «Ленінів», під водою вже «живуть» Карл Маркс і Клим Ворошилов. Творці цього незвичного «музею» ніяких політичних цілей не переслідують. А прагнення розташувати експозицію у підводному світі продиктоване бажанням уникнути актів вандалізму.

На знімку: підводна галерея.

Фото Сергія ДОЛЖЕНКА (Укрінформ).

Німа сцена з простягнутою рукою

25 жовтня Запорізький український музично-драматичний театр виставою Іржі Губача «Наполеон і корсіканка» розпочав свій 68-й сезон. І знову «в приймах» — на сцені Палацу культури «Дніпроспецсталь», за оренду якої доведеться сплатити кругленьку суму.

Тож про настрій і плани у художнього керівника, народного артиста України Олександра Короля годі питати.

...Капітальний ремонт театру муздрами, що з часом назвали реконструкцією, три роки тому обіцяли закінчити за два-три місяці, а нині наближається річниця, як його припинили.

На зустрічі з представниками засобів масової інформації народна артистка Тетяна Мірошниченко, заслужена артистка Тетяна Нещерет звернулися до земляків, серед яких чимало банкірів, підприємців нової хвилі, з проханням допомогти єдиному в місті українському професійному театрові. До речі, його будівля унікальна нетипівістю проекту.

Про всяк випадок, якщо не знайдуться у Запоріжжі справжні меценати, артисти звернулися до промислових підприємств краю з проханням пожертвувати театру пристойний тобус, який доставляв би їх у найвіддаленіші села області, де є вдячний глядач і, можливо, люди, які допоможуть відродитися театру. А в планах — прем'єри вистав «Дім Бернарди Альби» Лорки, «Дядьки» Котляра, «Наймичка» Шевченка, «Отелло» Шекспіра...

Володимир ДУПАК.

Запорізька область.

Історія на екрані долонь

Коли набрати річкової води в долоні, то в ній відбиваються й фортечні стіни, й древні вежі, й небо над Луцьким замком. А мені так хотілося побачити тих людей, які ходили цими зарослими споришем стежками, захищали це волинське місто... Якось так живемо, що частіше прагнемо відкривати щось вдалині від рідного дому. Але, буває, уважніше придивимося до світу й бачимо раптом, що не помічаємо найголовнішого.

Гостинний директор історико-культурного заповідника «Старий Луцьк» Тарас Рабан показав нам на території замку поховання невідомого. Може, це був ганзейський купець, який прибув до Луцька в грізний для міста час (відомо, що в середньовіччя татари доходили до Волині досить часто)? Може, це саме він приплив на береги Стиру на тому човні, що нещодавно викопали археологи й визначили, що він іноземного походження? Хто знає? У всякому разі, зустріч із перлиною фортифікаційної української архітектури — Луцьким замком (інша назва «Замок Любарта», який надихав на творчість Лесю Українку), на мій погляд, викликає гостре бажання пофантазувати.

Чималу площу займає Старий Луцьк. Костьол Святих Петра і Павла початку XVII ст., побудований в стилі ранннього бароко за проектом архітектора Якуба Бріано, був одним із найбільших осередків розповсюдження ордену єзуїтів на Україні; споруда XVII ст. — синагога з великим молитовним залом і чотириповерховою вежею; «Дім Євангелія» євангельських християн-баптистів; церква Покрови XIII ст., в якій виявлено унікальну ікону «Волинська Богоматір»; церква Воздвиження Чесного Хреста XVII ст.; приміщення, в якому жила сім'я Косачів. Хіба це не давні пам'ятки, якими слід пишатися? Лучани мріяли про відродження старої частини свого міста, та не просто мріяли, але й відродили. Саме ці історичні місця привертають увагу тих, хто вперше приїжджає до Луцька. А ще — непідступний Луцький замок.

—Наш замок був справжньою фортецею, — розповідає вже згадуваний директор історико-культурного заповідника «Старий Луцьк» Тарас Рабан, —його вдалося захопити лише двічі. Перший раз — коли монголо-татари прийшли на українську землю. Другий раз замок не втримали поляки і його захопив Северин Наливайко.

Унікальність фортифікаційної споруди не тільки в цьому. В одній з її веж — Владичій (дві інші Стирова і В'їзна) знаходиться перша в Україні виставка історичних дзвонів різних майстрів і ливарських шкіл. Сорок п'ять різноманітних за величиною дзвонів були придбані переважно у Волинській області, частина завезена з Чернівців, Івано-Франківська, Львівщини, Рівненщини, Тернопільщини. Із різних церков привозили сюди старі розбиті й розколоті дзвони, обмінювали їх на нові, таким чином поповнюючи колекцію.

Дивлюся ще раз на Луцький замок і переконуюся: культура — це вогонь усередині кожного з нас, він згасає без історії, без традицій...

Тетяна ПИРОЖОК.

Традиції

Забута мелодія для гурту з акцентом

Першим заслуженим діячем культури Польщі на Житомирщині став Павло Антоневський — керівник пісенного гурту «Поліські соколи». У свій час Антоневський співав на оперних сценах Ашхабада і Свердловська, потім повернувся у рідні краї. Тут під його керівництвом три хорових колективи розквітли й виросли до звання народних. Диплом і нагрудний знак Антоневському вручили під час фестивалю польської культури. Гурт завоював популярність у поляків завдяки тому, що співає у манері не зовсім звичній — як поляки, які здавна живуть на житомирському Поліссі, де культурні традиції двох народів давно і тісно переплелися.

Олексій КАВУН.

Житомир.

ЗА КОРДОНОМ Є СПАДОК, МОЖЛИВО, ДЛЯ ВАС...

Укрін'юрколегія (252034, Київ, вул. Золоті Ворота, 2-а)

В справах про спадщину розшукує родичів

Померлого у США:

* **Петра Глива (Хлива)**, батьками котрого були Стефан Глива та Софія Мослонно, а саме його родичів або їхніх низхідних: Олену (Хелену) Войло, Ганну Глива (Хлива), Ірину Глива, Олену Глива, Наталію Глива.

Померлих у Канаді:

* **Хуго (Гуго) Марківка**, котрий народився 1909 року в Чехословаччині чи Польщі, батьками якого були Якоб Марківка та Марія, в дівоцтві Трожок, та Юстини Марківка, котра народилася 1908 року в Чехословаччині, батько якої — Юзеф (Йозеф) Верміца.
* **Олексія Перманко**, котрий народився 1906 року в Києві.
* **Яна Вробель**, котрий народився 1915 року в Польщі, батька якого звали Франк, а матір — Кароліна.
* **Йосипа Фредеріка Дутчака**, котрий народився 1931 року в Канаді, батько — Василь Іванович Дутчак, народився 1901 року в Румунії, мати — Ганна Петрівна Пітерняк (Петерняк), народилася в Україні.
* **Костянтина Талапіна**, котрий народився в Україні 1909 року.
* **Івана Шешова (Жешова)**, котрий народився 1913 року в Білорусії.
* **Михайла Сенічука (Сеньчука, Сіньчука)**, котрий народився в Бресті 1917 року.
* **Георгія Притули**, котрий народився в Західній Україні 1920 року.

Померлого у Франції:

* **Георгія Картамишева**, котрий народився 1905 року в Бєлгороді.

Померлого в Англії:

* **Григорія Зайця**, котрий народився в Україні 1920 року в населеному пункті Станіслав.

Померлого в Німеччині:

* **Сергіуса Кнітке**, зокрема його доньку Олену-Людвіку Кнітко, котра народилася 19. 07. 1934 року в Луцьку, матір якої звали Олена, в дівоцтві—Кревська, народилася 1909 року в Торчині.

Померлої в Австрії:

* **Анни Веселої**, котра народилася в селищі Ліпкани, Молдова, мамою її була Метл (Марія) Шустер, уроджена Квокі (Квочка).

Зацікавлених осіб, а також осіб, яким відоме місце проживання розшукуваних, просимо повідомити Укрін'юрколегію: Київ-34, вул. Золоті Ворота, 2-а, тел. (044) 224-16-67, факс (044) 229-28-35.

Арбитражным судом Донецкой области возбуждено дело № 140/4-18 о признании банкротом МЧП «Кола» (340056, Донецк, ул. Часов-Ярская, 1; р/с 4468534 в Дирекции АК АПБ «Украина»). Претензии принимаются в месячный срок со дня опубликования объявления.

Повідомлення до інформації про додатковий випуск акцій ВАТ «Дніпрокисень»

Правління ВАТ «Дніпрокисень» повідомляє про подовження передплати на акції додаткового випуску згідно з умовами опублікованої раніше інформації.

Термін закінчення передплати на акції додаткового випуску — 15 листопада 1996 р.

ВАТ «Тараща-автотранс» повідомляє своїх акціонерів, що 20 листопада 1996 року в актовому залі акціонерного товариства о 13 годині відбудуться загальні збори.

Порядок денний:

1. Збільшення статутного фонду АТ у зв'язку з індексацією основних фондів.
2. Різне.

Правління АТ.

Арбітражний суд м. Києва (м. Київ-30, вул. Б. Хмельницького, 44-В) порушив справу № 18/202 від 26.09.1996 р. про визнання банкротом МП «Ізумруд» (юридична адреса: м. Київ, вул. М. Гречка, 22; фактична адреса: м. Каховка, вул. Червоноармійська, 45), р/р 468746 у Подільському відділенні УБ «Відродження».

Претензії кредиторів і заяви санаторів приймають протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Загальні збори акціонерів ВАТ «Універсам № 12» відбудуться 20 грудня 1996 року о 14 годині за адресою: Київ - 134, вул. Жолудєва, 4. Реєстрація з 12 до 13 години.

Порядок денний:

1. Про підсумки передплати та продажу акцій.
2. Затвердження нової редакції Статуту та положень.
3. Затвердження організаційної структури.
4. Обрання керівних органів товариства.

Телефон для довідок: 472-28-27.

Правління ВАТ «Універсам №12».

Арбітражним судом Львівської області порушено справи про визнання банкрутами:

ПП «Фірма Даннет», справа 2/685 від 09.08.1996 р.; юридична адреса: 290022, м. Львів, вул. Виговського, 65/54; банківські реквізити: р/р 2468418 в АК «Електронбанку» (м. Львів), МФО 325213;

ТзОВ «Елтрон-Сток», справа 2/684 від 09.08.1996 р.; юридична адреса: 290632, м. Львів, вул. Стороженка, 32; банківські реквізити: р/р 467615 в АК «Електронбанку» (м. Львів), МФО 325213.

ПП «Арктика», справа 2/682 від 08.08.1996 р.; юридична адреса: 290016, м. Львів, вул. Одеська, 3/5; банківські реквізити: р/р 246850 в ЛРУ Промінвестбанку України (м. Львів), МФО 325633.

ТзОВ фірма «СІС», справа 2/683 від 09.08.1996 р.; юридична адреса: 290022, м. Львів, вул. Виговського, 27/52; банківські реквізити: р/р 1467731 у Сихівському відділенні Промінвестбанку України (м. Львів), МФО 325655.

ПП «Адоніс Фореман», справа 2/681 від 08.08.1996 р.; юридична адреса: 290000, м. Львів, вул. Розсадна,1 (ос.); банківські реквізити: р/р 468101 у Ряснянському філіалі АК «Електронбанку» (м. Львів), МФО 325688.

Арбітражний суд приймає заяви кредиторів та можливих санаторів упродовж місяця з дня публікації цього оголошення за адресою: м. Львів-10, вул. Личаківська, 81.

Арбитражный суд Луганской области возбудил дела о банкротстве:

№ 209/10 б от 15.08.96 г. МЧП «Сваст», 349230, Луганская область, г. Ровеньки, квартал Шахтерский, д. 36, кв. 36, р/счет № 468523 в Ровеньковском отделении АК Укрсоцбанк;

№ 50/11 б от 29.08.96 г. ООО «Железобетон», 349230, Луганская область, г. Ровеньки-6, ул. Есенина, 1, р/счет № 000467524 в Ровеньковском отделении АК Проминвестбанка.

Арбитражный суд принимает заявления кредиторов и возможных санаторов в течение месяца со дня публикации объявления по адресу:

348000, Луганск, площадь Героев Великой Отечественной войны, 3а.

Арбітражний суд Полтавської області (314000, Полтава, вул. Зигіна, 1а) порушив справу № 494/4б про банкрутство малого підприємства «Надія» (315910, Полтавська область, м. Хорол, вул. К. Маркса 78/9), р/р 000467303 в Хорольському відділенні АКБ «Україна», ідентифікаційний код 22520154, МФО 331359.

Заяви кредиторів та санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування.

По заявлению отделения АК АПБ «Украина», г. Лутугино, арбитражный суд Луганской области (348000, Луганск, пл. Героев ВОВ, 3-а) возбудил дело № 157/9б о банкротстве малого частного предприятия «Барокко» (348000, Луганск, ул. 26 Бакинских комиссаров, д. № 19; расчетный счет № 000468858 в отделении АК АПБ «Украина» г. Лутугино, МФО 304267).

Арбитражным судом Одесской области 25.12.95 г. возбуждено дело № 8/15-Б по заявлению АК АПБ «Украина» Одессы о признании банкротом совхоза им. Кирова Одесской области (Одесса, ул. Агрономическая, 118; р/счет № 406703 в ОПЕРО Одесской облдирекции банка «Украина», МФО 328566).

Кредиторам и возможным санаторам направлять заявления с имущественными требованиями к должнику в месячный срок с момента публикации объявления по адресу: Одесса, 270032, пр. Шевченко,4, Арбитражный суд Одесской области.

З КИМ ТІЛЬКИ ДОЛЯ НЕ ЗВОДИЛА І. ФРАНКА

***В** ІСТОРІЇ творчих взаємин І. Франка з наддніпрянцями окрему сторінку займає Павло Рябков — учасник революційного руху в Росії, політичний емігрант, учений-етнограф. Саме як людині, тямущій у галузі етнографії й фотосправи, П. Рябкову довелося обійти багато сіл Бойківщини, зробити сотні оригінальних фото з життя та побуту Франкових земляків, скласти науковий звіт про етнографічне дослідження одного з районів Карпат.*

Сьогодні, читаючи цей грунтовний нарис-звіт про Бойківщину, відчуваєш: ця людина надзвичайно доброзичлива до українців. Він співчував культурно-освітньому рухові, шанобливо ставився до І. Франка та В. Гнатюка, котрі разом з антропологом Ф. Вовком свого часу організували наукову експедицію в українські Карпати.

Розвідка П. Рябкова «По восточной Галиции и Буковине», про яку тут йдеться, цікава й повчальна для нас і своїм науковим етнографічним змістом, і завдяки захоплюючим згадкам про І. Франка, з яким його побратим з Росії деякий час жив у бойківських селах і в будинку письменника у Львові. П. Рябков мав змогу вести із Франком дружні розмови, обмінюватися думками, спостерігати за його творчою працею, знайомитися з художнім та науковим надбанням. Тут, у Галичині, П. Рябков відпочивав духом, набирався свіжих сил для боротьби з царатом. 1874 року його кинули до в'язниці, потім — трирічне

заслання на Колиму. Вирвавшись на волю із задушливої атмосфери переслідувань і цькувань, П. Рябков емігрував до Галичини. Він усім серцем полюбив цей край і його людей. У згаданому нарисі-звіті П. Рябков пише: «Ця подиву гідна людина Іван Франко вражав і дивував мене величезною працездатністю і різнобічністю таланту. Він вчений, який прекрасно володіє іноземними мовами, поет, белетрист — один з найкращих прозаїків Галичини. При цьому всьому — це надзвичайно скромна людина серед тих, кого я знаю. Працювати він може по 20 годин на добу і до того ж у найнесприятливіших обставинах. Я мав змогу спостерігати за його працею не один день. У малій кімнаті, наполовину зайнятій великим письмовим столом, слід сказати — єдиній теплій кімнаті в усьому будинку, серед купи рукописів, коректурних аркушів, довідників, оточений з усіх боків трьома синами і однією дочкою, які готувалися до завтрашніх уроків, Франко виправляв статті, коректуру, робив начерки якого-небудь оповідання, керував заняттям дітей, давав розпорядження по господарству, розмовляючи з дружиною. Поза своєю хатою він також завалений роботою в товариствах, у друкарні чи бібліотеці. І при цьому, серед усіх моїх знайомих-українців — Франко найпоінформованіший у питаннях новітньої російської та іноземних літератур. Франко встигає перечитати все видатне в цих літературах, не говорячи вже про те, що він стежив і за політикою, був співробітником не лише українських журналів і газет, але й деяких іноземних».

Тривалий час про взаємини П. Рябкова та І. Франка було мало що відомо. На основі листів П. Рябкова до І. Франка, Ф. Вовка та на підставі матеріалів з його архіву, що зберігаються в Кіровоградському обласному архіві (ф.304, п.1, од. збер.1), та інших джерел можемо дізнатися про життя цього революційного й культурного діяча, фотографа-інженера, який помер у 20-ті роки і похований у Кіровограді.

Федір ПОГРЕБЕННИК.

Вона була за сестру і матір

... Їй було п'ятнадцять років, коли в дні війни від запалення легенів померла мати. Батько і старший брат Олександр були на фронті. Мати померла молодою і красивою, залишивши після себе, окрім Віри, ще четверо малих діток. Важко розповідати про те, як перенесло все це серце Віри Подолян, коли вона зрозуміла, що для тих дітей, з якими ще вчора разом гралася ляльками, сьогодні стала мамою. Та ще у такий час, коли навіть дорослі жінки не витримували, надривались.

Та сил додавала надія, що по закінченні війни повернеться додому батько, і стане легше. А коли в хату влетіла страшна звістка: «пропав безвісти», Вірі здалося, що життя зупинилось. Вона ридма ридала в хаті з отим папірцем у руках, а братики і сестричка, обірвані й босі, напівголодні й холодні, і собі гірко схлипували.

Згодом виріс і вивчився брат Коля. Дослужився до полковника. Мав сім'ю, чудову квартиру, достаток, та ніколи не забував, як Віра, щоб пошити йому сорочечку в школу, витрусила останню в хаті подушку, напірник якої і послужив матеріалом. А вони спали на кулачках. Як пальтечко для Васі перекроїла з гітлерівської шинелі, а штанехта для Яші пошила з невипряденого полотна, і вони зробили з його ноженят самі рани. Як їли напівгнилу картоплю, як Вася, щоб хоч трохи обігріти хату, пішов посеред ночі до скирти вкрасти в'язку соломи, а сторож, зловивши, запалив ту в'язку йому на плечах. Коля ніколи не забував, якими смачними були ті крихти хліба, які порівну ділила між усіма Віра, а сама не їла, щоб їм більше дісталось.

Ось уже двадцять років, як немає Колі. Невиліковна хвороба забрала його з життя. Пенсіонерами поставали діти-подоляни, своїх онуків мають. Та Віри своєї ніколи не забувають. Ближчої, ріднішої людини у цьому світі для них немає —вона їм сестра і мати.

— Раніше часто ми їздили одне до одного в гості, — розповідає Віра Іванівна, — а тепер ... Квитки дорогі, не наплатишся. Купила балон газу, літру олії, заплатила за світло, а на хліб пішла вже позичати у сусідки. Талон на вугілля є, а привезти нічим, дрова з лісу в'язкою ношу.

... До пам'ятника на День Перемоги, щоб поплакати за батьком, Віра Іванівна Подолян іде вже тоді, коли всі розійдуться. Під час мітингу там шана і честь ветеранам, вдовам, а вона хто така? Сирота. Навіть коли одного разу їй видали торбинку крупи, то одна з жінок сказала: «А вам за що?» А потім, схаменувшись, довго вибачалася: «Я не подумала, у мене вирвалось».

Олеся ЯХНО,
студентка Інституту журналістики.

Село Гриненки, Вінницької області.

Смачного!

Тісто на будь-який випадок

Немає нічого простішого за приготування цього листкового тіста. Все, що треба мати, це: склянку пива, пачку вершкового маргарину і борошно.

Розм'якшений маргарин змішайте зі склянкою пива і всипте стільки борошна, скільки треба, щоб одержати негусте тісто. Ретельно вимісіть і покладіть його на чотири години в холодильник. Із такого тіста, яке, до речі, можна тримати в холодильнику кілька днів, печуть солодкі пиріжки, печиво, пиріжки з капустою, м'ясом та іншими начинками. Все залежить від потреби і фантазії.

Млинці з пивом

Для тіста візьміть 300 грамів борошна, півлітра пива, два яйця, одну ложку сметани, цукор, сіль.

Жовтки розітріть зі сметаною, всипте сіль і цукор, влийте склянку пива, все збийте вінчиком. Додайте борошно, перемішайте, щоб не було грудочок, влийте пиво, що залишилося, і збийте, потім додайте збиті до піни два білки. Наливайте тісто ложкою на змазану жиром гарячу сковороду тонким шаром і випікайте млинці з одного боку. Бік, що зарум'янився, змажте начинкою: м'ясним паштетом, джемом, творожною масою, потім зверніть млинець у рулет, умочіть у яєчно-молочну суміш, обкачайте в сухарях і обсмажте. Подавайте на великій таці. Такі млинці можна приготувати заздалегідь, а потім розігріти.

Юридична консультація

Чи маю я право вийти на пенсію за вислугою років? Трудовий стаж становить 30 років, із них 9 пропрацювала у дільничній лікарні медсестрою, 12 медсестрою у сільській школі, після скорочення перейшла до районної лікарні, де працюю вже 9 років. Мені 50 років.

***Зінаїда ІВАНЕНКО.** Одеська область.*

Працівники охорони здоров'я відповідно до п. «е» ст. 55 Закону України «Про пенсійне забезпечення» мають право на пенсію за вислугу років за наявності спеціального стажу роботи від 25 до 30 років за переліком, затвердженим у порядку, що його визначає Кабінет Міністрів України, незалежно від віку.

За згаданим переліком час роботи в лікарняних закладах дає право лікарям та середньому медичному персоналу (незалежно від посади) на пенсію за вислугу років.

Час роботи в лікарняних закладах, тобто робота в дільничній та районній лікарнях — 18 років, що не дає вам права на пенсію за вислугу років.

Марина КОВАЛЬЧУК.

З телетайпа

Невмируща сторінка козацької слави

375 років тому під Хотином об'єднані загони польського й козацького війська вщент розгромили величезну турецьку армію, яка вважалася непереможною, і врятували народи Західної Європи від іноземного поневолення.

Битва під Хотином стала початком краху й цілковитого розпаду кривавої Османської імперії, коштувала життя її султанові Осману II, який утік з поля бою до Стамбула і був розтерзаний розлюченим натовпом у своїй столиці.

Керував бойовими діями своїх побратимів визначний козацький полководець і державний діяч гетьман Петро Конашевич-Сагайдачний, який перебував на найбільш гарячих ділянках битви й показував особисті зразки відваги й героїзму. Порубаний турецькими ятаганами, славний лицар у позолоченій колісниці, яку на знак особливих бойових заслуг подарував йому особисто польський король, повернувся до Києва, де через кілька днів помер від ран, але навічно залишився в народних легендах, піснях і думах.

Щоб ушанувати світлу пам'ять героїчних предків, які вписали яскраву сторінку в історію України та козацької слави, сотні мешканців Буковини зібралися на урочисто-траурний мітинг в історичній Хотинській фортеці біля пам'ятника Петрові Сагайдачному. Промовці говорили про немеркнучий подвиг запорожців, закликали примножувати їх звитягу в ім'я розбудови незалежної України.

За комерційний успіх і якість продукції — міжнародна премія

З Мадрида надійшло повідомлення про присудження колективу АТ «Лутугинське об'єднання прокатних валків» ще однієї міжнародної премії за комерційний успіх і якість продукції. Наприкінці жовтня в Парижі її буде вручено генеральному директорові ЛОПВ, доктору технічних наук, професору Миколі Будагянцу. Це —четверта числом нагорода року.

Практично за час розвалу економіки в Україні Лутугинське об'єднання прокатних валків не було зупинено ні на годину. Його ритмічна робота дає змогу регулярно платити людям зарплату, переказувати податки до бюджету, а вони становлять левову частку в його коштах, а Пенсійного фонду.

До свого сторічного ювілею підприємство йде в розквіті сил. Його занесено до світового каталогу як кращого товаровиробника, що має заслужений авторитет на міжнародному ринку.

«Альтфатер» прибирає місто

Санітарний стан Чернівців змінюється на краще, як кажуть, на очах. Наводити порядок тут розпочала німецька фірма «Альтфатер», яка уклала договір з міською радою на прибирання обласного центру.

— Започатковане співробітництво буде для нас вигідне, — розповідає заступник голови міськради Ярослав Дудко. — Ми підрахували, що вивезення кожної тонни сміття тепер коштуватиме значно дешевше, ніж раніше. Німецькі спеціалісти мають намір поблизу села Чорнівка Новоселицького району збудувати невелике підприємство для виготовлення паливних брикетів із сміття.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України.

252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5.

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.

Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), В. ЖЕЖЕРА, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44, телефакс — 449-85-62.

- Рукописів не повертаємо.
- Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.

- **За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.**
- **Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.**
- **За точність викладених фактів відповідальність несе автор.**

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 228860.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 Зам. 0311209.